

Győri Ítéltábla
Gf.II.20.169/2016/8/I.

A Győri Ítéltábla a Dr. Csáji Ügyvédi Iroda által képviselt felperesnek a Karl, Verasztó, Bleyer Ügyvédi Iroda által képviselt alperessel szemben vállalkozói díj megfizetése és járulékai iránt indított perében a Győr Törvényszék 2015. május 5. napján kelt 11.G.20.443/2006/260. szám alatti ítélete ellen az alperes által 261. szám, a felperes által 262. szám; valamint a Győri Törvényszék 2016. június 28. napján kelt G.20.443/2006/279. szám alatti kiegészítő ítéletével szemben az alperes által 280. sorszám, míg a felperes által 284. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán - a másodfokú eljárásban egyesített perben - megtartott tárgyaláson meghozta a következő

í t é l e t e t :

Az ítéltábla a Győri Törvényszék 1.G.20.443/2006/279. számú kiegészítő ítéletét úgy tekinti, hogy a 260. sorszámú ítéleten felül a felperes javára 34.032.410. (Harmincnégy millió - harminckettőezer - négyszáztíz) Ft késedelmi kamatot, míg az alperes javára további 18.343.880. (Tizennyolcmillió - háromszáznegyvenháromezer - nyolcszáznyolcvan) Ft késedelmi kamatot állapított meg.

A 260. sorszámú ítéletet és a 279. sorszámú kiegészítő ítéletet részben megváltoztatja, s az azokban foglaltak helyett az alperest 47.110.075. (Negyvenhétmillió - egyszáztízezer - hetvenöt) Ft és ennek 2015. május 6. napjától a kifizetés napjáig járó, a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamat megfizetésére kötelezi.

Ezt meghaladóan a keresetet és a viszontkeresetet elutasítja.

A 260. sorszám alatti ítéletben megállapított és az alperest terhelő elsőfokú perköltséget 2.000.000. (Kettőmillió) Ft-ra leszállítja, míg a 279. sorszám alatti kiegészítő ítéletben megállapított felperest terhelő elsőfokú perköltséget 38.100. (Harmincnyolcezer - egyszáz) Ft-ra mérsékeli.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül az iratoknál a leletezés terhe mellett rójon le további 1.543.290. (Egymillió - ötszáznegyvenháromezer - kettőszázkilencven) Ft fellebbezési illetéket.

Kötelezi az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen a felperesnek 1.241.788. (Egymillió - kettőszáznegyvenegyezer - hétszáznyolcvannyolc) Ft másodfokú perköltséget, míg az ezen túlmenően a fellebbezési eljárás során felmerült költségeiket a felek maguk viselik.

Ez ellen az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A generálkivitelező, megrendelő alperes és az alvállalkozó felperes között 2005. május 24. napján jött létre vállalkozási szerződés a ...i sportcsarnok lakatos munkáinak komplett kivitelezésére a

szerződés mellékletében részletezett műszaki tartalom szerint 164.506.044.Ft + 25 % áfa (205.632.255.Ft) átalánydíjért, 2005. június 1-i munkakezdéssel és 2005. augusztus 15-i befejezési határidővel. A vállalkozó a vállalkozási díjon felül semmilyen címen többletköltséget nem érvényesíthetett, kivéve a megrendelő által megrendelt pótmunkák ellenértékét. Az elvégzett pótmunkát vagy az elhagyott munkát a szerződésben megállapított díjakon és árakon, vagy abból kiindulva kell értékelni. A felek úgy rendelkeztek, hogy a szerződésben foglalt szolgáltatás oszthatatlan (3.3. pont), míg a részszámlák és a végszámla kiállításának alapja a megrendelő és a vállalkozó által aláírt teljesítésigazoló jegyzőkönyv. (6.1. pont) A megrendelő alperes teljesítési garanciaként minden rész-építési teljesítés összegéből 10%-ot jogosult volt visszatartani a létesítmény átadás-átvételének lezárásáig. Ezen túl jótállási garanciaként a végszámla bruttó összegéből a szerződés nettó összegére vetítetten 5% biztosítékot volt jogosult visszatartani 60 hónapig, a jótállási felülvizsgálat lezárásáig. (6.6. pont) Kikötötték, hogy a megrendelő jogosult a létesítménnyel kapcsolatos műszaki tartalmat összességében akár 15%-os mértékben is növelni, illetőleg csökkenteni a szerződés III. számú mellékletében foglalt fajlagos árak és egységárak és a befejezési határidő változatlansága mellett. Ebben az esetben a vállalkozót a növeléstől vagy csökkentéstől függően a vállalkozói díj arányos mértékben növelt vagy csökkentett összege illette meg. (8.2. pont) Ha azonban „a változtatás olyan jellegű, hogy jelen szerződés módosítását is megköveteli, úgy ezt a szerződő felek haladéktalanul, közösen rögzíteni kötelesek a szerződésben foglaltak szerint”. (8.3. pont) Abban az esetben, „ha a megrendelő él azzal a jogával, hogy a szerződés szerinti műszaki tartalomról egyes munkákat, anyagokat, szerkezeteket, stb. elhagyat, akkor a vállalkozó az elmaradó munkákat le nem számlázhatja, azonban igényt tarthat igazolt, közvetlen költségei megtérítésére. (9.3. pont) Ugyanezen felek között 2005. július 6-án újabb vállalkozási szerződés jött létre a sportcsarnok fémhálós és fa optikai *álmennyezetének* komplett kivitelezésére a mellékletben részletezett műszaki tartalom szerint, 39.500.000.Ft + 25% áfa (49.375.000.Ft) átalánydíjért; 2005. július 1-i kezdő időponttal és 2005. szeptember 30-i befejezési határidővel. Ebben a szerződésben a felek a teljesítési garancia mértékét 5%-ban, a jótállási garancia összegét szintén 5%-ban határozták meg. (6.6. pont) Ezen túl ez a szerződés a lakatosmunkák kivitelezésére kötött vállalkozási szerződéssel azonos szövegű kikötéseket tartalmazott a 2., 8.2., a 8.3. és 9.3. pontjaiban.

A sportcsarnok építési engedélyezési eljárása során a tervező (... Kft.) kérelmére a Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatósága (BM OKF) a 2003. február 14. napján kelt határozatával engedélyezte - más mellett - , hogy a sportcsarnok feletti födémen „éghető” anyagú, 2068 m² területű tető-felülvilágító létesüljön, illetve a számítási belmagasság alatt lévő homlokzati nyílászárók füstelvezetőként kerüljenek alkalmazásra. A határozat más mellett kikötötte, hogy a sportcsarnok füstszakaszának hatásos nyílásfelületét 151,2 m²-re szükséges növelni; a függőleges helyzetű füstelvezetők legfeljebb $C_v=0,5$ átfolyási tényezővel vehetők figyelembe és a *füstelvezetők legalább 90 fokban nyitható kiviteli* legyenek. A felperes által a lakatosmunkák között kivitelezni vállalt hő- és füstelvezető zsaluk SL-60H, SL-60L típusú működtető motorja 2004. december 14-én kapott tanúsítványt az ... Kht-tól a tűzvédelmi megfelelőségről. Az építési engedélyezési eljárás során szakhatóságként eljáró ... Város Tűzoltósága a 2005. augusztus 23. napján kelt levelében értesítette az alperest, hogy a részére megküldött, 2004. december 14. napján kelt ... Kht. tanúsítvány alapján a füstelvezető nyílászárók működtető szerkezete beépítésével egyetért, azonban előírta, hogy a hő- és füstelvezetésre tervezett zsaluszerkezet csak a megfelelőségi tanúsítvány, illetve BM OKF egyetértésére vonatkozó egyenértékűségi nyilatkozat megléte esetén építhető be, amelyet legkésőbb a műszaki átadáskor be kell mutatni. A felperes megbízása alapján az ... Kht. 2005. szeptember 21-én vizsgálta meg a felperes által kivitelezett motorosan mozgatható hőszigetelt hő- és füstelvezető zsalu tűzállóságát. A laboratóriumi vizsgálat során az SL-60H típusú motort a felperes - a tervtől eltérően - a tűztől

mentett oldalra helyezte el. A vizsgálat 11. percében a rudazat és a motor kapcsolódása meghibásodott, melyet a felperes azonnal, hegesztéssel elhárított. Ezt követően a zsalulevelek nyitási szöge a korábbi 45 fokostól eltérően 30 fokos volt. A vizsgálati jegyzőkönyv összefoglalása szerint a felperes által kivitelezett hőszigetelt hő- és füstelvezető zsaluszerkezet a működőképességét 90 percen keresztül megőrizte 400°C-os füstgáz hőmérséklet kitéti hatása mellett.

A felperes 2005. november 22-én nyolc tételben együtt 31.295.760.Ft pótmunkadíj iránti igényt jelentett be az alperesnél. Az alperes ugyanakkor többször eredménytelenül kérte a felperestől a hő- és füstelvezető zsalukra vonatkozó megfelelőségi tanúsítvány kiadását. Ettől a felperes annak ellenére zárkózott el, hogy az alperes felajánlotta a lakatosszerkezetekre vonatkozó vállalkozási díj 95%-a kifizetését. 2006. január 30-án az alperes megbízásából az ... Kht. laboratóriuma megvizsgálta az alperes által beszerzett - kézi mozgatásúvá átalakított, de motoros - Halton UTT típusú hő- és füstelvezető zsalu (füst) hőállóságát. A 2006. február 23. napján kelt vizsgálati jegyzőkönyv szerint a zsaluszerkezet a vizsgálat 11. percéig 90 fokos szögben nyitható volt, 400°C-os füstgáz hőmérséklet kitéti hatása mellett. A 11. perctől kezdődően a zsalulevelek megszorulnak, a zsalulevelek 25 fokos nyitásszögben nyithatóak.

A felperes 2006. január 18-án az általa vezetett építési naplóban a vállalkozói munkát készre jelentette és az építkezésről levonult. Átadás-átvételi eljárásra nem került sor. Ekkor az alperes megbízta a ... Kht-t az általa beszerzett Halton-UTT típusú, motoros mozgatású hő- és füstelvezető zsalu laboratóriumi vizsgálatával annak megállapítására, hogy az rendeltetésszerűen működik-e 400 fokos füsthőmérséklet mellett 90 percig. A ... Kht. megkeresésére ... Város Tűzoltósága 2006. február 16. napján közölte, hogy „figyelembe véve a vonulási távolságot - a vonulási idő maximum 8-10 perc - illetve a beépített tűzvédelmi berendezések körét - automatikus jelző- és oltórendszer - a hő- és füstelvezető zsaluzattal szemben 30 perces működési időt elégségesnek tartok". A ... Kht. 2006. február 23. napján kelt vizsgálati jegyzőkönyve szerint az alperes megbízásából megvizsgált Halton-UTT hő- és füstelvezető zsalu a működőképességét 11 percen keresztül megőrizte 400 °C fokos füstgáz hőmérséklet kitéti hatása mellett. A sportszarnok használatbavételi eljárása során a szakhatóságként eljáró ... Város Tűzoltósága a használatbavételi engedély kiadásához 2006. március 1. napján - más mellett - azzal a kikötéssel járult hozzá, hogy „a hő- és füstelvezetés céljára beépített zsalus szellőzőelemeket akkreditált intézet megfelelőségi tanúsítványával rendelkező zsaluzatra kell cserélni". Ez alapján az alperes a sportszarnok fődéméből kibontotta a felperes által kivitelezett 128 darab hő- és füstelvezető zsalut és a helyébe az általa vásárolt Halton-UTT motoros mozgatású hő- és füstelvezető zsalukat építtette be.

A *lakatasmunkákról* a felperes 2005. június 14. napján bocsátotta ki az I. részszámlát (053/2005) 40 millió forint + 25% áfa (50 millió forint) megfizetésére. A nettó számlaérték 10%-át, 4 millió forintot az alperes visszatartotta. Így a részszámla alapján 46 millió forintot fizetett meg. A felperes 2005. augusztus 28-án bocsátotta ki a lakatasmunkák II. részszámláját. (065/2005) 50 millió forint + 25% áfa (62.500.000.Ft) megfizetéséről, mely nettó számlaértékből az alperes 5 millió forintot tarthatott vissza. Ezért 57.500.000.Ft-ot fizetett meg a részszámla alapján a felperesnek. A felperes 2005. szeptember 15. napján bocsátotta ki a lakatasmunkák III. részszámláját (078/2005) 20 millió forint + 25% áfa (25 millió forint) összegről, mely nettó számlaértékből az alperes 2 millió forintot visszatartotta. Így a részszámla alapján 23 millió forintot fizetett meg. A felperes a lakatasmunkák IV. részszámláját (085/2005) 2005. október 3-án bocsátotta ki 10 millió forint + 25% áfa (12.500.000.Ft) megfizetésére. A számla nettó értékéből az alperes 1 millió forintot tarthatott vissza, így 11.500.000.Ft-ot fizetett meg. A felperes a lakatasmunkák V. részszámláját (088/2005) 2005. október 17. napján bocsátotta ki 10 millió forint + 25% áfa (12.500.000.Ft) összeg megfizetésére. A számla nettó értékéből az alperes 1 millió forintot

visszatartott, így 11.500.000.Ft-ot fizetett meg a felperesnek. (Így a lakatosmunkák részszámlái alapján az alperes 117 millió forintot fizetett ki és 13 millió forintot tartott vissza.) A felperes az *álmennyezeti munkák* I. részszámlájaként (072/2005) 2005. augusztus 31. napján bocsátotta ki a számláját 30 millió forint + 25% áfa (37.500.000.Ft) megfizetésére, a nettó számlaértékből az alperes 1.500.000.Ft összeget visszatartott. Így a részszámla alapján 36 millió forintot fizetett meg. A felperes az *álmennyezeti munkák* II. részszámláját (089/2005) 2005. október 19. napján állította ki 5 millió forint + 25% áfa (6.250.000.Ft) megfizetésére, a nettó számlaértékből az alperes 250.000.Ft-ot tarthatott vissza, így a részszámla alapján 6 millió forintot fizetett meg. A felperes az *álmennyezeti munkák* III. részszámláját (101/2005) 2005. december 13-án állította ki 4.400.000.Ft + 25% áfa (5.500.000.Ft) megfizetésére, a nettó számlaértékből 220.000.Ft-ot tarthatott vissza. A fennmaradó 5.280.000.Ft-ot a felperesnek nem fizette meg. (Az *álmennyezeti munkák* alapján így az alperes 33.250.000.Ft-ot kifizetett a felperesnek, 1.750.000.Ft-ot visszatartott.)

A szintén a felperes által kivitelezett fémhálós *álmennyezet* a 2008. március 19. napjára virradó éjszaka 90-100 m²-es területen leszakadt. A leszakadáshoz vezető közvetlen ok az volt, hogy a felperes az *álmennyezet* rögzítésére alkalmatlan, műanyag dübel típust használt fel, illetve hiányzott az *álmennyezet* tálcáit tartani hivatott merev vázszerkezet. Az alperes az *álmennyezetet* újra építette, mellyel 13.121.258.Ft kiadás merült fel.

* * *

A felperes *keresetében* elsődlegesen 74.063.511.Ft tőke és késedelmi kamatai megfizetésére kérte kötelezni az alperest, míg másodlagosan a Ptk.295.§-a alapján kérte pótolni az alperes jognyilatkozatát a felperes teljesítése átvételére vonatkozóan. A felperes 31.295.760.Ft pótmunkadíj, ezen túl a ki nem fizetett vállalkozói díja és lejárt késedelmi kamatai megfizetésére kérte kötelezni az alperest.

Az alperes *ellenkérelmében* a kereset elutasítását kérte. Azzal védekezett, hogy a felperes az átalánydíjon felül a vállalkozási szerződések szerint pótmunkadíjat csak szerződésmódosításban rögzített megrendelői igény és jóváhagyás esetén végezhet. A felperes által érvényesített pótmunka tételekre pedig a felek között írásban szerződésmódosítás nem jött létre. A felperes által beépített hő- és füstelvezető zsaluk esetében arra hivatkozott, hogy azok a tűzbiztonsági követelményeknek nem feleltek meg, amely miatt kénytelen volt azokat 54.383.036.Ft + áfa ráfordítással másikkra cserélni. A felperes a fa optikai *álmennyezetet* nem fejezte be, annak szél-lezárása hiányzott. A fémhálós *álmennyezet* leszakadt. *Viszontkeresetében* együttesen 94.647.650.Ft tőke és eltérő időpontokban meghatározott késedelmi kamatai megfizetésére kérte kötelezni a felperest. 56.378.638.Ft „kártérítés” (Ptk.313.§) után 2006. február 6. napjától - , 12.296.749.Ft javítási költség (Ptk.306.§ (3) bekezdés) után 2008. augusztus 6. napjától - , 14.959.196.Ft árleszállítás (Ptk.306.§ (1) bekezdés b/ pont) után 2011. december 1. napjától - , 179.666.Ft „kártérítés” (Ptk.313.§) után 2006. február 6. napjától - , 9.600.165.Ft javítási költség (Ptk.306.§ (3) bekezdés) után 2008. március 18. napjától - , 1.233.236.Ft árleszállítás (Ptk.306.§ (1) bekezdés b/ pont) után 2006. december 22. napjától a kifizetés napjáig járó, a Ptk.301/A.§ szerinti mértékű késedelmi kamata megfizetésére is viszontkeresetet terjesztett elő.

Módosított viszontkeresetében a lakatosmunkák kivitelezésére létrejött vállalkozási szerződés esetében a zsalus hő - és füstelvezető rendszer kicserélése miatt 56.378.749.Ft-ot - , az elmaradt, más vállalkozókkal elvégeztetett munkák miatt 4.919.216.Ft-ot - , kijavítási költségként 12.296.749.Ft-ot- és árleszállításként 14.959.196.Ft-ot követelt. Az *álmennyezetek* kivitelezésére létrejött vállalkozási szerződés alapján az optikai *álmennyezet* szél-lezárásának elmaradása miatt

179.666.Ft-ot, a fémrácsos álmennyezet leszakadása miatt 9.600.165.-Ft-ot - és az álmennyezeti munkákra eső árleszállítás jogcímén 1.233.236.Ft-ot követelt. Árleszállítás iránti követelését elsődlegesen arra alapozta, hogy megrendelője a kivitelezési hibákra figyelemmel vele szemben árleszállítási igényt érvényesített, a teljes sportszarnokra 70.000.000.Ft összegben. Ebből az összegből annak 15%-a esik a felperesi kivitelezés műszaki tartalmára. (14.959.196.Ft)

Az elsőfokú bíróság fellebbezéssel támadott *ítéletével* az alperest 39.491.209.Ft tőke, az után 27%-os mértékű általános forgalmi adó és mindezek 2006. április 7. napjától a kifizetés napjáig járó késedelmi kamata megfizetésére kötelezte. Ezentúl a keresetet és a viszontkeresetet elutasította. A törvényszék határozata indokolásában elsődlegesen elvetette az alperes indítványát az egyesített szakértői véleményt előterjesztő dr. **Sz.S.T.** és **S.B.** szakértők kizárására és más szakértő kirendelésére. A szakértők nyilatkozata alapján úgy ítélte meg, hogy a perben felmerült műszaki szakkérdésekben - így a tűzbiztonsági szakmai kérdésekben - a szakértők megfelelő kompetenciával rendelkeznek annak ellenére, hogy nem tűzvédelmi mérnökök. A törvényszék nem tartotta aggályosnak, hogy a szakértők vizsgálatuk során a felektől és hatóságoktól közvetlenül iratokat szereztek be. figyelmen kívül hagyta a szellőzőszalukra vonatkozó tényállás megállapításánál szakértő tűzvédelmi szakértő kiegészített szakvéleményét, mivel ezen szakértő kirendelésekor az alperes a viszontkeresetét még nem terjesztette elő és a bíróság a kirendelő végzésben nem is azon kérdések megválaszolására hívta fel szakértő szakértőt, mint később az egyesített szakvéleményt előterjesztő szakértőket.

A perben lényeges kérdések közül a törvényszék a motoros mozgatószűrésű természetes hő- és füstelvezető szalusz szerkezet esetében megállapította, hogy a szerkezettel szemben elvárt követelmények a teljesítés során lényegesen megváltoztak. Az egyesített szakvélemény alapján a bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a felperes által gyártott és a sportszarnokba szerelt szaluszzerkezet az engedélyezési és kivitelezési tervek készítésekor az elvárt követelményeknek megfelelt és megfelelt az utóbb támasztott azon ésszerűtlen és irreális kívánalmaknak is, hogy a szerkezet 400 °C-on 90 percen át működőképes maradjon. A sportszarnok földem tűzállósági határértéke ugyanis csak fél óra, így a küzdőtér fedése a tűz hatására ezen idő elteltével leszakad, így szükségtelen, hogy a földemen elhelyezett szalusz szellőzők ezt meghaladó időtartamban álljanak ellent a füsttől. A törvényszék szakértő tűzvédelmi szakértő véleményével szemben az egyesített szakvélemény, valamint a felperes megbízásából **F.S.** tűzvédelmi szakértő véleményét fogadta el a füstelvezető szaluk megfelelősége kérdésénél. A felperesi szerkezet motorja, illetve rudazata csatlakozási pontja ugyan nem rendelkezett a hő elleni védőburkolattal, de az 2.069.000.Ft kiadással pótolható lett volna. A felperes teljesítésének megfelelőségét igazolta a 2005. október 12. napján kelt ... tanúsítvány. Emiatt indokolatlan és szükségtelen volt a szellőzőszaluk alperes általi lecserélése. Ebben a körben rámutatott arra is a bíróság, hogy utóbb, 2006. február 16-án a tűzvédelmi szakhatóság, a tűzoltóság a szaluszzerkezet füsttűállóságával kapcsolatos követelményt leszállította és 30 perces működési időt is elégségesnek tartott. Ezeket egybevetve a törvényszék megállapította, hogy a felperes igényt tarthat a szalusz szerkezet vállalkozási díjára, levonva abból a 2.069.000.Ft hővédelmi kiadást, míg az alperes nem igényelheti a kicserélés költségét.

Az acélhálós álmennyezet leszakadásával kapcsolatban a bíróság az alperes álláspontját fogadta el és elvetette az egyesített szakvélemény azon megállapítását, hogy a felperes által alkalmazott, alkalmatlan műanyag dübelen kívül más okok is hozzájárultak az álmennyezet leszakadásához. A fémhálós álmennyezet kicserélése 13.121.258.Ft indokolt kiadásából a törvényszék levonásba helyezte a biztosító által megtérített 7.447.270.Ft-ot, így az alperes az álmennyezet helyreállításával kapcsolatban 5.673.988.Ft-ot igényelhet. A küzdőtéri fa optikai álmennyezet szél-lezárását illetően a

törvényszék elvetette az alperes viszontkereseti követelését, mivel az egyesített szakvélemény alapján azt állapította meg, hogy a szegélyezés nem képezte a felperes vállalkozói feladatát.

A felperes által érvényesített pótmunka-követelés (31.295.760.Ft) esetében a törvényszék az alperes volt alkalmazottja, **K.L.** tanúvallomásából indult ki, amely szerint az alperesnél szokásos volt a kivitelezés kellő gyorsasága érdekében a pótmunkák szóbeli megrendelése. Ezen túl a vállalkozási szerződések 8.2. pontja kifejezetten lehetővé teszi, hogy a megrendelő a műszaki tartalmat összességében akár 15% -os mértékben is növelje, illetve csökkentse. Az egyes pótmunkák közül a küzdőtéri széksorok alatti bevilágítóknál (K60-61) a bíróság az igényelt 5.088.960.Ft helyett 3.216.000.Ft-ot tartott elfogadhatónak, mivel a felperesnek a vállalt két méret helyett hét méretcsoportban kellett a gyártmányt elkészítenie. A felperes által kivitelezett zsalus szellőzők esetében a tűzgátlási követelményeket teljesítő szerkezet többletkiadása - az egyesített szakvélemény szerint - 8.948.000.Ft volt, míg a gyengeáramú motorok beszerelésével kapcsolatos többletkiadás 384.000.Ft. A NAGÉV rácsok (L63-64) esetében az alperes a megrendelését csökkentette, amely miatt a felperes az elvesztett mennyiségi kedvezmény (764.200.Ft) összegét a vállalkozási szerződés 9.3. pontja alapján igényelheti. Az optikai álmennyezet pótmunkája esetében a felperes az igényelt 3.200.000.Ft helyett 2.282.000.Ft-ot követelhet alappal, mivel a szakértői vélemény szerint tartószerkezeti változás miatt a felperest kiegészítő szerkezet beszerelése terhelte. A fémhálós álmennyezet esetében tervezői műszaki tartalomváltozás állt be, melyért 776.000.Ft pótmunkadíj számolható el. A pontmegfogásos üvegfal esetében a 2005. október 10-i emlékeztetőben az alperes módosítást kért, mellyel a felperesnek 4.415.000.Ft indokolt kiadása keletkezett. Együttesen ezért a felperes *20.785.200.Ft pótmunkadíjat* számolhat fel.

A törvényszék az elmaradt munkák közül az alperes viszontkeresetével szemben az L50-54 jelű rácsok esetében 10.800.Ft, az acélhágcsó pihenő lemezénél 25.000.Ft a K05 nyílászáró elhelyezésének hibája miatt 22.995.Ft, a K11, K13 és K30 nyílászáró esetében 4.400. - 4.400.Ft, a K24 nyílászáró tömítésére 29.056.Ft, a K25 nyílászáró üvegcsereje miatt 264.641.Ft, a B30 nyílászáró üvegcsereje miatt 233.666.Ft és a B51 tolóablak javítási költségére 17.600.Ft megtérítését tartotta indokoltnak, míg a K07 nyílászáró esetében elutasította az alperes 174.850.Ft összegű viszontkeresetét. Az acélkorlátok huzaljai (pászmái) esetében 491.485.Ft, az L71 gördülőzsalus szerkezetnél 35.000.Ft, az L84-86 jelű külső rácsok esetében 1.156.092.Ft, a K50-52 felülvilágítók hibája miatt 180.000.Ft elszámolását; így összességében a lakatosmunkák teljesítési és minőségi hiányaira figyelemmel *3.261.160.Ft* elszámolását tartotta indokoltnak. A felperesi munkák minőségi hibája miatti kijavítási költséget a lakatosszerkezetekre összességében *3.648.776.Ft*-ban állapította meg a bíróság. Ezen túl az árleszállításra vonatkozó viszontkereset körében a külső nyílászárók szinterkezési hibái miatt az egyesített szakértői vélemény alapján 3.006.000.Ft, a pontmegfogásos üvegfal üvegcserejére 950.000.Ft és az üvegfal hibás kivitelezése miatt 1.386.273.Ft (együtt: *5.533.502.Ft*) elszámolását tartotta indokoltnak.

A törvényszék a *lakatosmunkák* esetében a felperes 164.506.044.Ft nettó összegű vállalkozói díjából az elmaradó munkák miatt 11.663.087.Ft, a mennyiségi és minőségi hiányok miatt 3.261.100.Ft, a kijavítási költségek miatt 3.648.776.Ft, az árleszállítás miatt 5.533.582.Ft és a zsalumotor elmaradt hővédelme miatt 2.069.000.Ft levonását tartotta indokoltnak, felszámított viszont 18.566.000.Ft pótmunkát. Ebből az összegből levonva az alperes által kifizetett 119.600.000.Ft vállalkozói díjat, az alperest további nettó 37.296.499.Ft terheli. Az *álmennyezeti* munkák esetében a felperes 39.500.000.Ft nettó vállalkozói díjából le kellett vonni a törvényszék megítélése szerint 5.673.990.Ft-ot, a fémhálós álmennyezet leszakadása miatt 1.089.300.Ft-ot, ezen álmennyezet értékcsökkenése miatt a felperes azonban igényt tarthat 3.058.000.Ft értékű pótmunkára. Az

együttesen 35.794.710.Ft díjból kivonva az alperes által teljesített 33.600.000.Ft vállalkozói díjat, az alperest további 2.194.710.Ft díj terheli. A két vállalkozói szerződésre együtt tehát 39.491.209.Ft.

Az alperes *fellebbezésében* elsődlegesen az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését, míg másodlagosan annak részbeni megváltoztatásával a kereset elutasítását és a viszontkeresetének való teljes helytadást kérte. Jogorvoslati kérelmében elsődlegesen arra tért ki, hogy megítélése szerint a törvényszék ítéleti tényállását arra az egyesített szakvéleményre alapította, amely megalapozatlan, aggályos és más szakértői véleménnyel ellentétben áll. Ezért az ítélet - más törvényhelyek mellett - sérti a Pp.177.§ (1) bekezdését. A motoros mozgatású hő- és füstelvezető zsalus szellőzők esetében a bíróság az egyesített szakvélemény alapján iratellenesen és valótlanul állapította meg azt, hogy a zsalukkal szembeni követelmények lényegesen megváltoztak és a felperes által gyártott és szerelt szerkezet az engedélyezési és kivitelei tervek készítésekor elvárt követelményeknek mindenben megfelelt. Helyesen már a szerződéskötést megelőzően átadott kivitelei tervdokumentáció tartalmazta a felperes által megvalósítandó zsalus szerkezet műszaki specifikációját, amelyhez képest sem tervmódosítás, sem tartalomváltozás nem volt. Kérte figyelembe venni a törvényszék által érdemi indokolás nélkül mellőzött szakértő tűzvédelmi szakértő véleményét, amely szerint a vállalkozási szerződés időpontjában a felperes ismerhette, hogy a zsalus szellőzők hő- és füstelvezető funkciót is betöltenek. Kiemelte a tűz elleni védekezésről, a műszaki mentésről és a tűzoltóságról szóló 1996. évi XXXI. törvény (Tűz.tv.) 21.§ (2) bekezdését és a vállalkozási szerződés 10.6. pontját, amelyek szerint a felperest terhelte az esetleges tervezési hiányosságok megszüntetésének kezdeményezése a felelős tervezőnél, illetve a Ptk.392.§ (3) bekezdése alapján a felperest figyelmeztetési kötelezettség terhelte. Megítélése szerint a felperesi zsaluszerkezet a hő- és füstelvezető funkció betöltésére alkalmatlan volt. A felperes megbízásából az ... Kht. által kiadott 2005. október 12. napján kelt vizsgálati jegyzőkönyv hibás megállapítást tartalmaz, ezért - az elsőfokú ítélet helyes megállapítása szerint - a vizsgálat a zsalus szerkezet tűzvédelmi megfelelőségét nem tanúsítja. A bíróság által kirendelt szakértő tűzvédelmi szakértő, egyezően a felperes által megbízott dr. **G.K.** magánszakértővel és **F.S.** magánszakértővel azt állapítják meg, hogy az ... Kht. említett tanúsítványa „nem ér semmit”, mert a felperes a motort a vizsgálatkor nem a valóságos helyzetnek megfelelő oldalra szerelte fel. Téves az elsőfokú ítélet zsalus szerkezet megfelelő teljesítésére vonatkozó megállapítása amiatt is, mert maga az elsőfokú ítélet is rögzíti, hogy nem került megoldásra a zsalut mozgató motor és a rudazat csatlakozási pontjának tűzvédelme. A maradéktalan teljesítést cáfolja az is, hogy a felperes a zsalus szellőzőkhöz nem készítetett és adott át az alperes részére tűzvédelmi tanúsítványt. A tűzvédelmi tanúsítvány hiánya a Ptk.277.§ (6) bekezdése és az 1/2012. (VI.21.) PK vélemény 1. pontja szerint hibás teljesítésnek minősül. Figyelmen kívül hagyta a törvényszék azt is, hogy a használatbavételi engedélyezési eljárás során a tűzoltóság szakhatósági állásfoglalásában előírta a felperes által gyártott és beépített zsalus szellőzők tanúsítvánnyal rendelkező zsaluzatra történő cseréjét.

A zsalus szellőzők esetében ugyan a törvényszék megítélte az alperes részére a felperes által készített zsaluk pótlólagos hővédelmére 2.069.000.Ft-ot, ez az összeg azonban nem tartalmazza a zsalulevelek 90 fokos nyithatóvá tételének és a tűzvédelmi tanúsítvány beszerzésének a költségét. A zsalus szellőzők esetében az alperes fellebbezésében vitatta a felperes 9.332.000.Ft pótmunkadíját, mivel a már kifejtettek szerint a hő- és füstelvezető zsalukkal szemben támasztott követelmények a kivitelezés során nem változtak meg. Hivatkozott a 2005. szeptember 6. napján felvett helyszíni egyeztetés jegyzőkönyvére, amelyet a felperes részéről ifj. **T.J.** aláírt. Eszerint az összes zsalu már le van gyártva és ... vizsgálat alatt áll. Ezért tény, hogy 2005. augusztus 23-ára, amikor a tűzoltóság előírta a 35/1996. (XII.29.) BM rendelet 3.§ (3) bekezdésére hivatkozással a megfelelőségi tanúsítvány beszerzését, a felperes a zsalus szellőzőket már legyártotta a szerződés szerinti anyagvastagsággal és kivitelben. Rámutatott, hogy nem a tűzoltóság 2005. augusztus 23. napján kelt

véleménye alapján vált szükségessé a zsalus szellőzőkre az ...-vizsgálat lefolytatása, mert azt a jogszabály írja elő, melyet a felperesnek mint szakvállalkozónak ismernie kellett. A szakértők pedig úgy állapították meg a felperes részére 8.948.000.Ft összegű pótmunkát a zsalukkal kapcsolatban, hogy nem vizsgálták meg, hogy a felperes egyáltalán más műszaki tartalommal teljesített-e. A felperes 2005. november 22. napján kelt pótmunka bejelentéséből sem tűnik ki eltérő vagy más vastagságú anyaghasználat, vagy a kiépítés módjának változása miatt pótlólagos műszaki tartalom, mivel a felperes a „zsalus szellőző kikísérletezése, ...-engedélyeztetése, plusz dupla mennyiségű motort szereltünk fel 32 darab (24V motor felárral)" igényt terjesztett elő. Valótlan ténybeli alapokon áll az ítélet azon megállapítása is, hogy a felperest 384.000.Ft összegű pótmunkadíj illeti meg az erősáramú motorokról a gyengeáramú motorokra történő váltás miatt. A vállalkozási szerződés megkötését megelőzően aláírt tárgyalási jegyzőkönyvben ugyanis a felek már gyengeáramú zsalumozgató motorokról állapodtak meg. Az összeg kapcsán pedig azt rögzítette az alperes, hogy a szakértők 64 darab motor helyett 128 darab motorral számoltak, így meg is duplázták a megalapozatlan pótmunkaigényt.

Vitatta az elsőfokú ítélet azon megállapítását is, hogy a felperes a munkát készre jelentette volna. A felperes által vezetett építési napló 2006. január 18-i bejegyzése - tartalmilag - nem minősül készre jelentésnek. Ezt jognyilatkozatot a felperes az alperessel nem közölte

A fémhálós álmennyezet leszakadása miatt érvényesített viszontkereseti követelése esetében vitatta, hogy a törvényszék az egyesített szakvélemény alapján 9.600.165.Ft helyett csak 5.673.988.Ft összeget ítélte meg a részére. A szakvélemény ugyanis nem tartalmazza, hogy a szakértők milyen indokok alapján mellőzték az alperes igazolt költségeiből 4.000.000.Ft-ot.

A pótmunkákra vonatkozó határozat esetében valamennyi tételre kiterjedően rögzítette, hogy az alperes a felperestől pótmunkát nem rendelt meg, illet a felperes nem végzett és a felek között ilyen tartalmú szerződésmódosítás nem jött létre. Az elsőfokú bíróság által kiemelt **K.L.** tanúvallomása nem alkalmas annak igazolására, hogy a felperes az alperestől pótmunkát rendelt volna meg. Kérte alkalmazni a vállalkozási szerződés 8.3. és 10.3. pontját, amelyekből következően pótmunka esetében írásba foglalt szerződésmódosítás szükséges. A küzdőtéri széksorok alatti ablakok esetében a megítélt pótmunka azért megalapozatlan, mert a vállalkozási szerződés 9.2. pontja előírta a felperes részére a gyártás, illetve a kivitelezés megkezdése előtt a helyszíni méretfelvételt és a méretek ellenőrzését. A NAGÉV rácsok tétele nem pótmunka megrendelésről, hanem elmaradt műszaki tartalomhoz kapcsolódó költségigényről szól. Az árendedmény elvesztése ugyanakkor nem minősül a vállalkozási szerződés 9.3. pontja szerinti igazolt, közvetlen költségnek. Az optikai álmennyezet esetében vitatta, hogy a felperesnek a táblásított előregyártás megghiúsulása és a méreteltérések miatt igénye lehetne pótmunkadíjra. Ezen esetben is hivatkozott arra, hogy a szerződés 9.2. pontja szerint a vállalkozó felperesnek kötelessége a helyszíni méretfelvétel és a méretek ellenőrzése. A fémhálós álmennyezet felperes által hivatkozott pótmunkájánál az állítólagos műszaki tartalomváltozást a tartószerkezet vonatkozásában sem a költségvetés, sem pedig a tervdokumentáció erre vonatkozó adatai hiányában nem lehet megállapítani. Változatlanul fenntartotta fellebbezésében a lakatosmunkák felperesi hibás teljesítése miatt az elsőfokú eljárásban előterjesztett kérelmeit és nyilatkozatait. Kifogásolta, hogy a szakértők a tető felülvilágítók hibáját érdemben nem vizsgálták meg, ehelyett a felperes álláspontját teljes mértékben elfogadták. Kiemelte, hogy ahol a felperes által készített tető felülvilágítók cseréje megtörtént, ott további beázás nem keletkezett. Kifogásolta, hogy figyelmen kívül maradt az, hogy a felülvilágítókat a felperes nem a tervben megjelölt Jansen-szerkezetből, hanem egyedi lakatosszerkezetből (zártszelvény-keretből) készítette el, amely az alapvető szakmai elvárásokat sem teljesítette. A nyílászárók szinterezésével kapcsolatos minőségi kifogásokat a szakértők tévesen számították ki,

mivel számításuk alapjául a nyílászárók egyszerű festését és nem színterezését vették. Az alperes megrendelője, a Sz. Zrt. ugyanis az árleszállítás mértékét a színtereezést alapulvéve számította ki. Ettől eltérő kérdés, hogy az alperes megrendelője a földszinti nyílászárók javítását egyszerű festéssel oldotta meg, az alperestől levont árleszállítást követően. Ezen túl a nyílászárók falba beépített, takart részein a javítás a nyílászárók bontása és visszaépítése nélkül nem hajtható végre. Ezért a bontás és visszaépítés költségeit is szerepeltetni kell. Az optikai álmennyezet lezárása tekintetében az elsőfokú ítélet iratellenesen tartalmazza, hogy a szélek lezárása nem képezte a felperes feladatát. Helyesen ezt a munkát a tervdokumentáció tartalmazta, egyrészt az optikai álmennyezet alaprajzán, másrészt a CS 3.14. csomóponti terven. Az alperes az álmennyezetet teljesen rendelte meg a felperestől.

Vitatta az elsőfokú ítélet azon rendelkezését is, hogy a bíróság a felperest illető nettó vállalkozói díjra 27%-os mértékű általános forgalmi adót számított fel. Az elsőfokú bíróság ennek során abból indult ki, hogy az alkalmazandó áfa-mértéket nem a teljesítés időpontja, hanem a számla kiállításának napja (mely a konkrét esetben a bírói ítélet) határozza meg. Ezt az álláspontot követve alkalmazni kell az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény (Áfa.tv.) 142.§-át is, amelynek (1) bekezdés b/ pontja értelmében a felperes által nyújtott szolgáltatás a fordított adózás hatálya alá tartozik, tehát a forgalmi adót az alperes fizeti, így a felperes felé általános forgalmi adófizetési kötelezettsége nincs.

Fellebbezésében fenntartotta az elsőfokú eljárásban már kifejtett azon álláspontját, hogy az egyesített szakvélemény aggályos. Ezt a véleményét arra alapította, hogy a tűzvédelmi kérdésekben az egyesített szakvéleményt készítő szakértők nem rendelkeztek kompetenciával, a szakértők a felperes állításait ellenőrzés nélkül tényként fogadták el, így részrehajlóak voltak a felperes javára. A törvényszék megsértette azzal a bizonyítékok mérlegelésére vonatkozó szabályokat, hogy szakértő tűzvédelmi szakértő szakvéleményét érdemi indokolás nélkül mellőzte és figyelmen kívül hagyta ... Város Tűzoltósága 2006. március 1. napján kelt szakhatósági állásfoglalását. A törvényszék elfogadta a szakértők által alkalmazott adatgyűjtést és szakértői konzultációt, mint szakértői módszert, annak ellenére, hogy az alperes az elsőfokú eljárás során ezt többször kifogásolta. Ez lényegében hivatalbóli bizonyításnak minősül, mely sérti a Pp.3.§ (3) bekezdését és 164.§ (2) bekezdését. A szakértők figyelmen kívül hagyták a felek közötti vállalkozási szerződések rendelkezéseit is.

A fellebbezés szerint az elsőfokú ítélet számszaki hibákat is tartalmaz, mert a lakatosmunkák esetében az alperes által kifizetett díjat nettó 119.600.000.Ft-ban határozza meg az alperes által teljesített 130.000.000.Ft helyett; az álmennyezeti munkák esetében pedig 33.600.000.Ft kifizetését állapítja meg a tényleges nettó 35.000.000.Ft fizetése helyett. Számszakilag hibás az elsőfokú ítélet a lakatosmunkák körében a felperest megillető pótmunkadíj összegére, mivel az nem az elsőfokú ítéletben szereplő 18.566.000.Ft, hanem csak 17.727.200.Ft. A felperesi összteljesítés összege sem 194.760.209.Ft, hanem csak 194.112.717.Ft.

A *felperes fellebbezésében* az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával az alperest terhelő marasztalás összegének 42.632.518.Ft-ra felemelését kérte, melyből a már leszámlázott garanciális visszatartás (14.750.000.Ft) nem képez áfa-alapot. Jogorvoslati kérelme szerint az elsőfokú ítélet a lakatosmunkák árleszállítása összeadásánál három tételt tartalmaz. 3.006.000.Ft-ot a külső nyílászárók festési hibájára, 950.000.Ft-ot a pontmegfogásos üvegfal üvegcserejére és 1.386.273.Ft-ot az üvegfal kivitelezési hibájára. Ez a három tétel együtt nem 5.533.502.Ft, hanem csak 5.342.273.Ft.

Az elsőfokú ítélet ezen túl számítási hibával határozza meg az alperes által teljesített nettó vállalkozói díjak összegét. A lakatosmunkák esetében a törvényszék nettó 119.600.000.Ft vállalkozói díj kifizetését határozza meg. Azonban a garanciális visszatartás a számlák nettó értékéből történt, míg a számlák áfa-tartalma teljes egészében kifizetettnek minősült. Az alperes a lakatosmunkák után ténylegesen nettó 117.000.000.Ft-ot és 32.500.000.Ft áfát fizetett meg, ezen túl 13.000.000.Ft-ot tartott vissza. A garanciális visszatartásra eső 25% áfát tehát az alperes már megfizette, így arra az ítéletben további 27% felszámítása szükségtelen. A lakatosmunkák esetében tehát az alperest terhelő marasztalási összeg 2.600.000.Ft nettó vállalkozói díjjal növelendő. Az álmennyezeti munkák esetében az elsőfokú bíróság 33.600.000.Ft vállalkozói díj kifizetését állapította meg, amely helyesen csak 33.250.000.Ft nettó díj volt, 8.750.000.Ft áfa, és az alperes visszatartott 1.750.000.Ft-ot. Ezért az alperest terhelő marasztalás összege 350.000.Ft-tal növelendő.

A három különbözeti összeg 191.309.Ft, 2.600.000.Ft és 350.000.Ft tehát 3.141.309.Ft-tal növeli az alperest terhelő marasztalási összeget. A bíróságnak csak az együttesen 14.750.000.Ft garanciális visszatartás összegén túli 27.882.518.Ft-ra kell felszámítania további általános forgalmi adót.

Az alperes a felperes fellebbezését észrevételezve a saját *fellebbezését kiegészítette*. Vitatta, hogy az alperes által átutalt nettó vállalkozói díjakat a garanciális visszatartás összegével csökkentve kellene figyelembe venni, mely együtt 14.750.000.Ft összeget jelent. A felperes keresete ugyanis nem terjed ki a végszámlából levonásra kerülő, 5%-os mértékű jótállási biztosíték alperessel szembeni érvényesítésére, mivel az a kereset benyújtásakor még nem vált esedékessé. Azzal tehát, hogy az elsőfokú bíróság a garanciális visszatartások összegét teljes egészében megítélte a felperes részére, megsértette a Pp.215.§-át, a kereseti kérelemhez kötöttség elvét. Ugyanakkor a törvényszék nem rendelkezett ítéletében az alperes egyik - *a késedelmi kamatra vonatkozó - viszontkereseti kérelméről*, annak ellenére, hogy a viszontkeresetet részben alaposnak találta. Ezzel az ítélet megsértette a Pp.213.§ (1) bekezdését. A 2015. szeptember 9. napján megtartott fellebbezési tárgyaláson (Gf.5. tjk.) emiatt kérte az elsőfokú ítélet kiegészítését. Az ítéletábra végzésével az iratokat a törvényszéknek visszaküldte a kiegészítés iránti kérelem tárgyában való határozathozatalra, egyben a fellebbezési eljárást a kiegészítés tárgyában hozott határozat jogerőre emelkedéséig felfüggesztette. (Gf.II.20.115/2015/5/I. szám) Az alperes az elsőfokú bírósághoz benyújtott kiegészítés iránti kérelmében a viszontkereset tételei után a Ptk.301/A.§ (2) bekezdése szerinti mértékű késedelmi kamattal számolva az elsőfokú ítélet meghozatalának napjáig (2015. május 5.) lejárt késedelmi kamat összegét együttesen 18.343.879.Ft-ban határozta meg. A beadványához mellékelt kimutatás szerint a lakatosmunkák el nem végzett 5.330.100.Ft munkái után a lejárt késedelmi kamatot 6.515.470.Ft-ban; a javítási költség 3.648.776.Ft-ja után 3.172.815.Ft-ban, az árleszállítás 5.533.502.Ft-ja után 2.193.700.Ft-ban (együtt: 11.881.986.Ft) jelölte meg. Az álmennyezeti munkák leszakadás miatti kijavítási költsége 5.673.990.Ft-ja után 5.255.014.Ft-ban, míg az értékcsökkenés 1.089.300.Ft-ja után 1.206.878.Ft-ban (együtt: 6.461.893.Ft-ban) jelölte meg.

Az elsőfokú bíróság a megismételt eljárást követően hozott, *fellebbezett kiegészítő ítéletével* a 260. sorszám alatti ítéletet kiegészítve az alperest 55.179.821.Ft, annak 27%-os mértékű általános forgalmi adója és ezen összeg 2015. május 6. napjától a kifizetés napjáig járó, a mindenkori jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamata és perköltség megfizetésére kötelezte. Határozata indokolásában a kereset egyes részösszegei után a szerződési kikötésnek (6.7. pont) megfelelően a késedelmi kamat mértékét a jegybanki alapkamatban határozta meg. Ezzel szemben a viszontkereseti tételek után a késedelmi kamat mértékét a gazdálkodó szervezetek egymás közötti szerződéseire irányadó Ptk.301/A.§ (2) bekezdése alapján állapította meg.

A lakatosipari munkák esetében a törvényszék a felperes kikötött 164.506.044.Ft nettó átalánydíjából levonta a 11.663.087.Ft elmaradó munkát, illetve az alperes által kifizetett 119.600.000.Ft díjat. Az ilyen módon ki nem fizetett 33.242.957.Ft után a 2006. április 7. napjától 2015. május 5. napjáig lejárt jegybanki alapkamat összegét kamatkalkulátor szerint számolva 18.617.650.Ft-ban számította ki. A lakatosipari 18.566.000.Ft pótmunkadíj után a 2006. április 7. és 2015. május 5. napja között lejárt jegybanki alapkamatnak megfelelő késedelmi kamatot 10.397.850.Ft-ban határozta meg.

Az álmennyezeti munkák 39.500.000.Ft nettó átalánydíjából a törvényszék levonta a kifizetett 33.600.000.Ft nettó díjat. A ki nem fizetett 5.900.000.Ft jegybanki alapkamattal számolt késedelmi kamatot a 2006. április 7. és 2015. május 5. napja közötti időszakban 3.304.283.Ft-ban határozta meg. Az álmennyezeti 3.058.000.Ft pótmunkadíj után a 2006. április 7. napjától 2015. május 5. napjáig lejárt késedelmi kamatot 1.712.627.Ft-ban állapította meg. A kereseti követelések együttes tőkeösszegét így 60.766.957.Ft-ban, míg a lejárt késedelmi kamatok összegét 34.032.410.Ft-ban állapította meg.

A lakatosmunkák viszontkereseti tételei közül az el nem végzett felperesi munkákat - az alperes kiegészítés iránti kérelmével egyezően - 5.330.100.Ft-ban állapította meg, az ezen tőkeösszeg után 2006. február 6. napjától 2015. május 5. napjáig lejárt, a Ptk.301/A.§ (2) bekezdése szerinti mértékű késedelmi kamat összegét pedig 6.547.911.Ft-ban határozta meg. A lakatosmunkák hibás teljesítése miatti 3.648.776.Ft javítási költség 2008. augusztus 6. napjától 2015. május 5. napjáig lejárt késedelmi kamatot (Ptk.301/A.§ (2) bekezdés) 3.188.849.Ft-ban - míg az 5.533.502.Ft (ez helyesen: 5.533.582.Ft) után a 2011. december 1. napjától 2015. május 5. napjáig lejárt késedelmi kamatot 2.205.737.Ft-ban határozta meg.

Az álmennyezeti munkák esetében az alperesnek járó 5.673.988.Ft javítási költség után a 2008. március 18. napjától a 2015. május 5. napjáig lejárt késedelmi kamat (Ptk.301/A.§ (2) bekezdés) összegét 5.281.317.Ft - míg a hibás teljesítés miatti értékcsökkenés 1.089.300.Ft tőkeösszege után a 2006. december 22. napjától 2015. május 5. napjáig lejárt késedelmi kamat (301/A.§ (2) bekezdés) összegét 1.213.120.Ft-ban állapította meg.

Ezen számítás alapján a viszontkereseti tőkeösszegek egyenlegét 21.275.666.Ft-ban, míg az egyes tételek után lejárt késedelmi kamatok összegét 18.436.934.Ft-ban állapította meg. Mivel az alperes az előkészítő iratában nem 18.436.934.Ft, hanem csak 18.343.880.Ft késedelmi kamatot igényelt, a törvényszék ezt a kisebb összeget vette figyelembe. Az együttes kereseti követelés (94.799.367.Ft) és viszontkereseti követelés (39.619.546.Ft) egybeszámításával 55.179.821.Ft megfizetésére kötelezte a törvényszék az alperest.

A kiegészítő ítélet megváltoztatása iránt mindkét fél fellebbezést terjesztett elő.

Az *alperes fellebbezésében* a kiegészítő ítélet részbeni megváltoztatását kérte. Jogorvoslati kérelmében elsődlegesen arra tért ki, hogy megítélése szerint a törvényszék a felperesi kereset részösszegei után a késedelmi kamatot téves számolással határozta meg 34.032.410.Ft-ban. A teljes 60.766.957.Ft kereseti tőkekövetelés után a 2006. április 7. napjától 2015. május 5. napjáig lejárt, a jegybanki alapkamatnak megfelelő mértékű késedelmi kamat összege 33.495.496.Ft, nem pedig a törvényszék által számított 34.032.410.Ft. A törvényszék tehát *536.914.Ft* összeggel tévedett az alperes terhére.

Álláspontja szerint a törvényszék tévesen számított fel 27%-os mértékű általános forgalmi adót a felperesnek járó tőke- és lejárt késedelmi kamat után. Rámutatott, hogy a felek jogviszonyára az Áfa.tv.142.§ (1) bekezdés b/ pontja szerint *a fordított adózás szabálya az irányadó*, így az alperesnek a felperes felé áfa-fizetési kötelezettsége nincs. Másrészt az Áfa.tv. 65.§-a és az adóhatóság 2013/50. szám alatti adózási kérdése szerint *a lejárt késedelmi kamat nem képez általános forgalmi adóalapot*.

A *felperes fellebbezésében* a kiegészítő ítélet részbeni megváltoztatását és az alperest terhelő marasztalási összeg 75.070.996.Ft + áfa összegre felemelését kérte. Kérte továbbá annak ítéleti rögzítését, hogy a garanciális visszatartás (14.750.000.Ft) nem képez áfa-alapot, csak úgy, ahogy a lejárt késedelmi kamat sem.

Jogorvoslati kérelmében elsődlegesen azzal érvelt, hogy az alperes által a részszámlák után ki nem fizetett 14.750.000.Ft garanciális visszatartás után az alperes részére késedelmi kamat már nem számítható fel, mivel ez az összeg a szerződés teljesítésétől kezdődően az alperes számláján kamatozott, így a viszontkereset javítási költségre és árleszállításra vonatkozó egyes tételeit a Ptk.271.§ (1), (3) bekezdése szerint elsődlegesen *a visszatartott garanciális összegből kell levonni*. Ugyancsak nem számítható fel késedelmi kamat *az elmaradó munkákra*, mivel azok ellenértékét az alperes ki sem fizette, így azok után késedelmi kamat nem jár.

Ezekén kívül hivatkozott *az ítélet elleni fellebbezésben már előadott*, azokra a számítási hibákra, amelyek szintén érintik a kiegészítő ítélet helyességét. Ezek között elsőként az ítélet 24. oldalán található hibára hivatkozott. Eszerint a törvényszék a külső nyílászárók festési hibái 3.006.000.Ft, a pontmegfogásos üvegfal üvegcsereje 950.000.Ft és az üvegfal hibás kivitelezése miatti 1.386.273.Ft együttes összegét - a helyes 5.342.273.Ft helyett - 5.553.502.Ft-ban határozta meg. A különbség tehát 191.309.Ft. Másrészt a törvényszék az ítélet 9. oldalán a lakatosmunkáknál az alperes által teljesített díjat tévesen határozza meg nettó 119.600.000 Ft-ban. Ha az utalásokat összeadjuk, akkor az alperes a lakatosmunkák után nettó 117 millió forintot és 32.500.000.Ft áfát fizetett meg. (együtt: 149.500.000.Ft) A garanciális- és teljesítési visszatartás a számlák nettó értékéből történt, míg a számlák áfa-tartalma teljes egészében megfizetett volt. Mivel a garanciális visszatartásra eső 25% áfa már meg volt fizetve, a számla kibocsátásakor áfa-szabályok alapján, ezért az ítéletben arra további 27% áfa felszámítása nem lehetséges. Azonos módon az álmennyezeti munkák esetében a kiszámlázott bruttó összeg 43.750.000.Ft volt, amely 35 millió forint nettó vállalkozói díjból és 8.750.000.Ft áfa összegből állt. A visszatartott összeg 1.750.000.Ft volt. Az alperes 33.250.000.Ft nettó összeget és 8.750.000.Ft áfát teljesített, együtt tehát 42 millió forintot utalt a felperesnek. Ezért a törvényszék által figyelembe vett 33.600.000.Ft teljesítéshez képest az alperes 33.250.000. nettó forint vállalkozói díjat fizetett ki, így marasztalása 350.000.Ft + áfa összeggel megemelendő. Összegezve: az alperest terhelő ítéleti marasztalás összege három tétel (191.309.Ft, 2.600.000.Ft és 350.000.Ft) együttes összegével, 3.141.309.Ft nettó értékkel emelendő.

Az ítéleti marasztalás általános forgalmi adóval növelése azért helytelen, mert a már leszámlázott pénzügyi visszatartás (14.750.000.Ft) után nem kell további 27% áfát felszámítani. Csak a ki nem számlázott teljesítésre számítható fel 27%-os áfa.

A *felperes fellebbezését kiegészítve* rámutatott arra, hogy az alperes fellebbezésében hivatkozott fordított áfa a felek jogviszonyára az Áfa.tv. 269.§ (1) bekezdése szerint nem alkalmazható. Kiemelte, hogy az Áfa.tv. 2.§-a szerint a késedelmi kamat, illetve a kötbér nem tartozik az Áfa.tv. hatálya alá. Fellebbezése kiegészítéséhez összesítő táblázatot csatolt arra vonatkozóan, hogy milyen

módon számítható a garanciális visszatartás betudásával a viszontkereseti tételek tőke-, illetve késedelmi kamat összege.

Az alperes *fellebbezési ellenkérelmében* a kiegészítő ítélet felperesi fellebbezéssel érintett rendelkezései helybenhagyását kérte. Elsődlegesen arra hivatkozott, hogy a felperes álláspontjával szemben a kiegészítő ítélettel szembeni fellebbezés tárgyának értéke kiszámítható, ezért a felperes nem a meg nem határozható perérték utáni, hanem 19.891.175.Ft után köteles a fellebbezési illetéket leróni.

Másodsorban azt hangsúlyozta, hogy a kiegészítő ítélet tárgya kizárólag a feleket megillető késedelmi kamat követelések megállapítása volt. Emiatt a felperes fellebbezésében nem vitathatja, hogy az elsőfokú bíróság a késedelmi kamatok alapjául szolgáló tőkeösszegeket helyesen állapította-e meg. Vitatta a felperes azon érvelését, hogy az alperes egyes viszontkereseti tételeit (javítási költség, árleszállítás) az alperesnél lévő jótállási biztosítékból kellene elszámolni. Rámutatott, hogy a Ptk.271.§ (1) bekezdése szerint az alperes mint az óvadék jogosultja dönthet arról, hogy az igényét az óvadékból elégíti-e ki. Az alperes pedig jogszerűen úgy döntött, hogy a felperessel szembeni igényét nem az óvadékból, hanem attól függetlenül érvényesíti. A felperes érvelésével szemben az alperes az elmaradó munkák után azért számíthat fel késedelmi kamatot, mert ezeket a munkákat más vállalkozók bevonásával vagy saját munkaerővel kellett elvégeztetnie, illetve kijavíttatnia, a felperes szerződésszegő magatartása következtében ezen összegek után késedelmi kamatra jogosult. A felperes által hivatkozott ítéleti számítási hiba (24. oldal) esetében rámutatott, hogy az valójában nem áll fenn, hiszen a törvényszék az általa figyelembe vett szakvélemény megállapításait idézte pontatlanul. A 2014. július 17. napján kelt „egyesített szakértői nyilatkozat” (195. szám) 37. oldalán található táblázat valamennyi tételét a törvényszék nem rögzítette ítéletében, így kihagyta a felülvilágító hibája miatti árleszállítás 191.000.Ft-os összegét. A táblázat végösszege szerint az alperes 5.533.273.Ft árleszállításra jogosult az elsőfokú bíróság által figyelembe vett 5.533.502.Ft helyett. Vitatta, hogy a garanciális visszatartások összegét a felperes által kiállított számlák nettó összegéből kellett volna levonni, mivel a felek közötti vállalkozási szerződés 6.6. pontja egyértelműen rögzíti, hogy a teljesítési és a jótállási biztosíték összegét a számlák bruttó összegéből kell levonni. Így a felperes javára megállapított marasztalási összeg nem emelendő meg 2.600.000.Ft és 350.000.Ft összeggel.

* * *

Az ítélet tábla a 260. szám alatti ítélet és a 279. szám alatti kiegészítő ítélet elleni fellebbezések folytán folyamatban lévő fellebbezési eljárásokat a 2016. szeptember 28-án kelt Gf.II. 20.183/2016/2. sz. alatti végzésével egyesítette.

Az ítélet elleni fellebbezések kisebb részben alaposak; míg a kiegészítő ítélet elleni felperesi fellebbezés kisebb részben alapos, az alperesi fellebbezés alaptalan.

I.

Az elsőfokú bíróság ítélete és kiegészítő ítélete elleni fellebbezések folytán egyesített másodfokú eljárásban az ítélet tábla elsődlegesen azt észlelte, hogy a törvényszék a kiegészítő ítéletét az elsőfokú eljárás szabálya megsértésével hozta meg, ez az eljárási szabálysértés azonban - a kiegészítő ítélet helyes értelmezésével - a másodfokú eljárásban orvosolható volt.

A Pp.225.§ (1) bekezdése szerint az ítélet kiegészítését annak közlésétől számított 15 nap alatt bármelyik fél kérheti, ha a bíróság a kereseti kérelem vagy az ellenkérelem valamely része felől akár a fő-, akár a mellékkötelezettség tekintetében nem határozott, avagy a perköltség viselése vagy az ítélet előzetes végrehajthatósága felől, habár annak helye lett volna, nem rendelkezett.

A konkrét esetben a törvényszék az alperes kiegészítés iránti kérelmét elutasító végzése (a 2015. december 14. napján kelt 11.G.20.443/2006/268. szám) hatályon kívül helyezését (a Győri Ítéltábla 2016. május 10. napján kelt Gpkf.II.25.080/2016/4. számú végzése) követően az alperes késedelmi kamat megfizetése iránti viszontkeresetéről hivatalból (Pp.225.§ (6) bekezdés) határozott a fellebbezett kiegészítő ítéletével.

A törvényszék az ítélet kiegészítése során az alperes kiegészítés iránti kérelmét elutasító végzést hatályon kívül helyező másodfokú végzés iránymutatását helytelenül értelmezte és figyelmen kívül hagyta az ítélete kiegészítésének azon alapvető eljárásjogi elvét, hogy a bíróság az ítélet kiegészítésével nem változathat az eredeti ítélet érdemén. (BDT 2000/315., BH 1991/80) A másodfokú bíróság említett iránymutatása csupán annyit tartalmazott, hogy a törvényszéknek az ítélet kiegészítése során az alaposnak tartott kereseti- és viszontkereseti tételek után a felek által meghatározott időpontoktól az elsőfokú ítélet meghozatalának napjáig ki kell számítani a lejárt késedelmi kamatok összegét. A törvényszék azonban a kiegészítő ítéletében a kereseti és viszontkereseti tételek után felszámítható, lejárt késedelmi kamatok összege megállapításán túl a lejárt késedelmi kamatokkal növelt kereseti- és viszontkereseti követelés együttes összegét egybeszámította. Ennek eredményeként a 260. szám alatti ítéletben megállapított 39.491.209.Ft és járulécai marasztalási összeget 55.179.821.Ft és járulécai marasztalási összegre változtatta meg a kiegészítő ítéletében. Ezt az egybeszámítást és ennek eredményeként a valamelyik felet terhelő marasztalási összeg megváltoztatását azonban az elsőfokú bíróság az ítélet kiegészítése során - a Pp.227.§ (1) bekezdése folytán - nem, hanem csak az ítélet - és kiegészítő ítélet elleni fellebbezés folytán eljáró másodfokú bíróság végezhetné volna el.

Ez az elsőfokú eljárási szabálysértés csak olyan módon volt orvosolható, hogy az ítéltábla a kiegészítő ítéletet úgy tekintette, hogy abban a törvényszék a kereseti követelések után 34.032.410.Ft - míg a viszontkereseti követelések után 18.436.934.Ft lejárt késedelmi kamatot számított fel.

II.

Az alperes fellebbezésében kifejtettekkel szemben az ítéltábla megítélése szerint a törvényszék által kirendelt szakértők (dr. **Sz.S.T., S.B.**) egyesített műszaki szakértői véleménye nem szenvedett olyan fogyatékoságokban (Pp.182.§ (3) bekezdés), amelyre figyelemmel az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésének lett volna helye. A Pp.177.§ (1) bekezdése alapján a törvényszék által kirendelt szakértők a per tárgyát képező építési- és szerelési munka szakértői megítéléséhez a szükséges szakértelemmel és több évtizedes szakmai gyakorlattal rendelkeztek. (195.szám 6. oldal) Az kétségtelen, hogy az egyesített szakvéleményt előterjesztő szakértők tűzvédelmi mérnöki szakképzettséggel nem rendelkeznek, azonban a másodfokú bíróság álláspontja szerint arra helytállóan hivatkoztak, hogy az ebből a szempontból lényeges motoros mozgató hű- és fűtélvezető zsaluk szerződés szerű teljesítése megítéléséhez elegendő volt az építész-, műszaki szakértői kompetencia. (219. tjk. 1-2. oldal) Az sem hagyható figyelmen kívül, hogy a felperes megbízásából eljáró és az elsőfokú bíróság által többször személyesen meghallgatott **F.S.** tűzvédelmi szakértő az egyesített szakvélemény megállapításaival tűzvédelmi szempontból egyetértett. (226. tjk. 7. oldal) Az alperes fellebbezésében iratellenesen hivatkozott arra, hogy a

törvényszék ítéletében indokolás nélkül mellőzte volna szakértő tűzvédelmi szakértő véleményét. A mellőzés okait ugyanis az ítélet tartalmazta. (16. oldal 2. bekezdés)

Az alperes fellebbezésében kellő alap nélkül kifogásolta a szakértők saját adatgyűjtését is. A Pp.181.§ (1) bekezdése ugyanis úgy rendelkezik, hogy a szakértővel mindazokat az adatokat közölni kell, amelyekre feladatának teljesítése végett szüksége van. Evégből a szakértő a per iratait megtekintheti; a tárgyaláson, ideértve a bizonyítási eljárást is, jelen lehet, a felekhez, a tanúkhöz és a többi szakértőhöz közvetlenül kérdéseket intézhet, végül egyéb bizonyítást is indítványozhat, amennyiben ez feladatának teljesítéséhez szükséges. A szakértők a véleményükben (172. szám 3. oldaltól, 195. szám 9-10. oldal) részletesen megokolták, hogy az összetett szakértői feladat megítéléséhez szükséges - és a részükre megküldött iratokban rendelkezésre nem álló - adatokat honnan, melyik féltől, illetve szervtől szerezték be, illetve a beszerzett adatok alapján milyen információkhoz jutottak. A szakértői bizonyítás során az alperes ezeket az adatokat teljeskörűen megismerhette, azokat ellenőrizhette, így a szakértői vélemény kialakításának módjáról meggyőződhetett. A szakértők egyesített szakvéleményüket írásban többször (195., 209. szám alattiak pl.) kiegészítették és a törvényszék a felek indítványaira a szakértőket a tárgyaláson valamennyi részletkérdésben meghallgatta. (219., 226., 229., 237., 245. tjk.) A szakértők személyes meghallgatása kiterjedt a tűzvédelmi szakkérdésben szakértői véleményt előterjesztő szakértő és F.S. szakértők műszaki szakértőkkel való együttes meghallgatására is. Ezen részletes és kiemelkedő nagy terjedelmű szakértői bizonyítás lefolytatását követően az egyesített szakvélemény már nem szenvedett a Pp.182.§ (3) bekezdésében meghatározott fogyatékoságokban, így nem volt helye másik szakértő kirendelése érdekében az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésének.

III.

Az elsőfokú bíróság tehát az elsőfokú eljárás lényeges szabálya megsértése nélkül a szükséges bizonyítást lefolytatta, a tényállást túlnyomórészt helytállóan állapította meg, az abból levont jogkövetkeztetéssel azonban az ítéletábra teljes egészében nem értett egyet.

Az elsőfokú bíróság helyes megállapítása szerint a felek között építési- és szerelési munka elvégzésére jött létre átalánydíjas vállalkozási szerződés. (Ptk.402.§, 407.§ (1) bekezdés) A vállalkozó felperes ugyan a két vállalkozási szerződés alapján 2006. január 18-án a munkát - az alperes fellebbezési érvelésével szemben - készre jelentette (237/A/1. szám alatti építési naplóoldal), azonban formális átadás-átvételi eljárásra (Ptk.405.§ (1) bekezdés) nem került sor. Így az alperes teljesítésének egyes joghatásai az alperes által történt birtokbavétellel álltak be. (GKT.92/1973.) A lakatosmunkák kivitelezésére irányuló szerződés egyes munkatételei elmaradtak (szerződés 8.2. és 9.3. pontja), illetve az alperes a felperes által kivitelezett motoros mozgatóhő- és füstelvezető zsalut kicserélte egy általa beszerzett másik szerkezetre. Az alperes a felperes vállalkozói díja teljes kifizetését a hibás teljesítésére hivatkozással tagadta meg.

Így a jelen perben a lefolytatott építész- és műszaki szakértői bizonyítás eredményeként a felperes által teljesített vállalkozói munka - , az igényelt pótmunkák- és az elmaradó munkák ellenértékéről, valamint a hibás teljesítés (Ptk.305.§ (1) bekezdés) jogkövetkezményeiről kellett döntenie a régi Ptk. rendelkezései alapján.

IV.

A lakatosmunkák teljes vállalkozói díján belül jelentős díj-tétellel (24.900.000.Ft) részesedő és a felperes pótmunka követelésével, valamint az alperes hibás teljesítés miatti viszontkereseti

követelésével is érintett motoros mozgatású hő- és füstelvezető zsaluk szerződés szerű teljesítése megítélésénél a Ptk.305.§ (1) bekezdéséből kellett kiindulni. Eszerint olyan szerződés alapján, amelyben a felek kölcsönös szolgáltatásokkal tartoznak, a kötelezett hibásan teljesít, ha a szolgáltatott dolog a teljesítés időpontjában nem felel meg a jogszabályban vagy a szerződésben meghatározott tulajdonságoknak. A kötelezett a hibás teljesítéséért kellékszavatossággal tartozik. (Ptk.305.§ (3) bekezdés) Az alperes helyes érvelése szerint hibás a teljesítés akkor is, ha a kötelezett nem tesz eleget a szolgáltatáshoz kapcsolódó ún. járulékos kötelezettségeknek, így nem adja át a megfelelő ségi tanúsítványt. (1/2012. (VI.21.) PK vélemény a hibás teljesítéssel kapcsolatos egyes jogalkalmazási kérdésekről 1. pont)

A hő- és füstelvezető zsaluk szerződés szerű teljesítése az erre nézve lefolytatott részletes szakértői bizonyításból megítélhető. Az építés- és műszaki szakértők egyesített szakvéleményükben ezen kérdés megválaszolásánál abból indultak ki (172. szám, 67. oldal), hogy a felperesnek a lakatosipari munkák vállalkozási szerződése mellékletét képező költségvetés 7. tétele szerint „zsalus szellőztető, porszórt szögacélkeretben RAL 7012 színben, motoros mozgatású porszórt felületű, hőszigetelt lamellákból, madárhálószerű (perforált lemezzel) ellátva" kellett készítenie. Az alperes azonban a szerződés megkötését követően a motoros mozgatású hő- és füstelvezető zsaluk műszaki tartalmát megváltoztatta (172. szám szakvélemény 68. oldal, 195. szám 19. oldal, 219. tjk. 3. oldal) és a korábban tervezett hő- és füstelvezetési funkció helyett előírta a 90 perces tűzállósági követelményt, valamint a zsalulmozgató motorok távfeszültségének módosítását. A szakértők az eljárás során következetes véleményükben hangsúlyozták, hogy a szellőztetőket a felperes a vállalkozási szerződés mellékletét képező műszaki dokumentációnak megfelelően gyártotta le. (195. szám 19. oldal)

A törvényszék ezért fellebbezett ítéletében az utólagos műszaki tartalomváltozás mellett azt is helyesen állapította meg, hogy a tűzvédelmi hatóságként eljáró ... Város Tűzoltósága utóbb már nem tartotta szükségesnek a vállalkozási szerződés alapján a felperes által kivitelezett *természetes (gravitációs)* szellőztető berendezéssel szemben a jogszabályban (a felek szerződéskötésekor hatályos, a tűzvédelem és a polgári védelem műszaki követelményeinek megállapításáról szóló 2/2002. (I.23.) BM rendelet 5. számú melléklete I/8. fejezete 3.3.6. pontja) *mesterséges (ventillátoros)* szellőztető berendezésekre előírt követelményeket. A mesterséges szellőztető berendezésekre az említett jogszabályhely azt írta elő, hogy a füstelszívó ventillátoroknak és a meghajtó villamosmotoroknak 400 °C-os füstgáz hőmérsékletet figyelembevételével legalább 90 percig kell üzemképesnek lenniük. [A felperes megbízásából F.S. és a bíróság által kirendelt szakértő tűzvédelmi igazságügyi szakértők abban a kérdésben egyetértettek, hogy a felperestől megrendelt zsalus hő- és füstelvezető rendszer nem mesterséges, hanem természetes hő- és füstelvezést biztosít. (226. tjk. 2-3. oldal)] Ennek megfelelően az ... Kht. megkeresésére ... Város Tűzoltósága 2006. február 16. napján kelt közlésében úgy nyilatkozott, hogy 400 °C-os hőmérsékleten elegendő a hő- és füstelvezető zsaluzat 30 perces működési ideje. (99/A/1.) Helyesen mutatott rá a törvényszék arra is, hogy a felperes szerződés szerű teljesítését igazolta az ... Kht. 2005. szeptember 21-i vizsgálata alapján kiadott, 2005. október 12. napján kelt tanúsítványa is. Az ... Kht. ezt a tanúsítványát még azt megelőzően adta ki, hogy a tűzoltóság a felperes által kivitelezett hő- és füstelvezető zsaluzattal szemben 2006. február 16-án módosította volna az előírt követelményt. (90 percen át történő működőképesség helyett 30 perc működőképesség) Így a tanúsítvány azt igazolta, hogy a felperes által kivitelezett zsaluszerkezet a működőképességét 90 percen keresztül megőrizte, 400 °C-os füstgáz hőmérséklet kitéti hatása mellett. Nem hagyható természetesen figyelmen kívül, hogy az ... Kht. az utólagosan kiadott tűzvédelmi szakintézeti állásfoglalásában (160/F/3) úgy nyilatkozott, hogy a felperes által kivitelezett hő- és füstelvezető szerkezetet az MSZ EM 12101-2 számú szabvány feltételei szerint (30 percen keresztül 300 fokos vizsgálati tűzhatás) is kielégítik a hő- és füstelvezető szerkezetekre vonatkozó követelményeket. Arra ugyan az alperes az elsőfokú

eljárás során és a fellebbezésében is helytállóan hivatkozott, hogy a felperes megbízásából 2005. szeptember 21. napján az ... Kht.-nél végzett vizsgálat során a felperes a zsalszerkezet motorját - a valóságos elhelyezéstől eltérő - tűztől mentett oldalra szerelte fel. Erre azért volt szükség, mert a felperes által kivitelezett hő- és füstelvezető zsáluk motorja a megfelelő védőburkolattal nem volt ellátva. (egyesített szakértői vélemény 236. szám alatt kiegészítése) A felperes teljesítése tehát részben, a mozgató motorok védőburkolata hiánya miatt hibás volt.

Az alperes a felperes által kivitelezett és beépített zsalszerkezet általa vásároltra kicserélésével lényegében elállt a felperessel kötött vállalkozási szerződés ezen részétől. A hibás teljesítés jogkövetkezményeként a Ptk.306.§ (1) bekezdése a-b/ pontjai azonban a szavatossági jogokat ún. kétlépcsős rendszerbe foglaltan határozzák meg. (1/2012. PK vélemény 3. pont) Így amennyiben a dolog hibája megfelelő határidőn belül és a jogosult érdeksérelme, jelentős kényelmetlensége nélkül kijavítható, a második lépcsőbe tartozó elállásnak nincs helye.(Ptk.306. (2) bekezdés, 1/2012. PK vélemény 3. pont) A konkrét esetben a zsálmozgató motorok védőburkolata 2.069.000.Ft-os költséggel volt kijavítható (236. szám), ezért az alperesnek a szerkezet egyoldalú kicserélése helyett - a szavatossági jogait rendeltetésszerűen gyakorolva - a kijavítást kellett volna kérnie a felperestől. Az elsőfokú eljárás során pedig - a szakértői véleménnyel - nem igazolta, hogy a felperes a Ptk. 306. § (2) bekezdése szerinti feltételekkel ne vállalta volna a kijavítást. Ebből következően a törvényszék helytállóan ítélte meg úgy, hogy az alperes nem követelheti a felperestől a hő- és füstelvezető zsáluk kicserélésének 51.459.422.Ft kiadását. Igényt tarthat ugyanakkor a zsálmotorok elmaradt hővédelme miatt 2.069.000.Ft kijavítási költségre.

V.

A bírói gyakorlat szerint a pótmunka megrendelő által a szerződés megkötése után pótlólag elrendelt (megrendelt) olyan munkákat jelenti, amely az ajánlati felhívás, az arra adott ajánlati költségvetés (és így: a szerződés) műszaki tartalmát meghaladó új megrendelői igényt jelent. A pótmunka elrendelése lényegében az építési szerződés módosítását eredményezi, a műszaki tartalmat és a vállalkozói díjat illetően is. (BH 2000/2001, BH 2004/249. szám alatti eseti döntések, a Szegedi Ítélőtábla Polgári Kollégiuma 1/2006. (XI.30.) számú kollégium ajánlása III. pontja)

A felperes 2005. november 22-én jelentett be az alperesnek 8 tételben együtt 31.295.760.Ft pótmunka igényt. Ezen pótmunka követelés esetében a törvényszék helytállóan volt figyelemmel az alperes volt fő-építésvezetője, **K.L.** tanú azon vallomására (34. tjk.7. oldal), hogy az alperesnél megszokott volt a pótmunkák szóbeli megrendelése. Az alperes érvelésével szemben a szerződés 8.3. és 10.3. pontja nem zárta ki a pótmunkák szóbeli megrendelését. A szerződés 8.2. pontja szerint a megrendelő jogosult volt a létesítménnyel kapcsolatos műszaki tartalmat összességében akár 15%-os mértékben is növelni, avagy csökkenteni, melynek következtében a felperes vállalkozót a vállalkozói díj arányos mértékben növelt vagy csökkentett összege illette meg. A felperes által követelt pótmunkadíj (31.295.760.Ft) lényegében ezen 15%-os tartalomváltozás keretén belül maradt. Másfelől a szerződés 8.3. pontja szerint a megrendelő alperes követelhetette meg a műszaki tartalomváltozás miatti szerződésmódosítást, melyre nem került sor. Erre figyelemmel a felperes a szóban, illetve építési naplóbejegyzés útján utólagosan megrendelt (pót) munkák ellenértékét az írásbeli szerződésmódosítás hiányában is követelhetette.

V/1.

A felperes a hő- és füstelvezető zsáluk pótmunkájaként 12.460.000.Ft-ot követelt, az említett 2005. november 22. napján kelt pótmunka bejelentés szerint „a zsálus szellőzők kikísérletezése, ...

engedélyeztetése és dupla mennyiségű motor felszerelése (24 V-os motor felárral)" jogcímén. Keresetében a zsalus szellőzők igényelt pótmunkáját azzal indokolta, hogy a terv szerinti 0,4 mm-es lemez helyett a hőállósági követelmények miatt 0,8 mm-es lemezt kellett alkalmaznia, ásványgyapot hőszigetelés vált szükségessé, illetve a 2005. május 16. napján kelt alperesi levélben megjelölt 230 V-os motorok helyett 24 V-os motorok beépítése vált szükségessé. A törvényszék az elsőfokú eljárás során a Pp.3.§ (3) bekezdése alapján figyelmeztette a felperest (101. tjk. 9. oldal), hogy őt terheli a zsalus szellőzőkkel kapcsolatos pótmunka felmerülése és összegének bizonyítása. A felperes ezen pótmunkatétel bizonyítására is szakértői bizonyítást indítványozott. A szakértők egyesített szakvéleményükben a hő- és füstelvezető zsaluk elszámolható pótmunkadíját 9.332.000.Ft-ban állapították meg, melyből 384.000.Ft a motorok megváltozása miatti költség, míg 8.948.000.Ft a hő- és füstelvezető zsaluk „műszakilag indokolt felára”. (172. szám 70. oldal) Ahogy az egyesített szakvélemény további kiegészítéseiből, így a 235. szám alatt benyújtott részletes számításokból kitűnik, a szakértők a zsaluk „műszakilag indokolt felárát” olyan módon számították ki, hogy - piaci árvizsgálatot követően - megállapították a sportcsarnokba beépíthető hő- és füstelvezető zsaluk piaci átlagárát (33.832.920.Ft) és ezt összevetették a felperes által kivitelezni vállalt szerkezet szerződési árával (24.900.000.Ft). Ennek különbözetét, 8.948.000.Ft-ot tartották felszámíthatónak a felperes részére pótmunkadíjként.

A 8.948.000.Ft „pótmunkadíj” esetében az alperes helytállóan érvelt azzal, hogy a szakértők pusztán fiktív matematikai műveletnek (200. szám alatti 22. oldal) tekintették a pótmunkadíj megállapítását. A motorcsere költségén (384.000.Ft) túl a szakértők nem vizsgálták a felperes által az adott pótmunkatételnél megjelölt műszaki tartalomváltoztatások (a vastagabb lemez beépítése és ásványgyapot hőszigetelés) felmerülését és kiadását, hanem a bíróság kirendelésétől eltérve a piaci átlagár és a felperes vállalási díja közötti különbözetet állapították meg pótmunkadíjként. Ez a kiegészített szakértői vélemény így - a 384.000.Ft motorváltoztatás miatti kiadáson túl - nem bizonyítja a felperes zsalus szellőzőkkel kapcsolatos pótmunka követelését. Minthogy a törvényszék tájékoztatta a bizonyítás terhéről a felperest, ezért a bizonyítatlanság következménye a felperest terheli. (Pp. 3. § (3) bekezdés) Ezért az elsőfokú bíróság tévedett, amikor a zsalus szellőzőkre 9.332.000.Ft pótmunkadíjat a felperes javára látott megállapíthatónak.

Az alperes ezen pótmunkatételen belül - 8.948.000.Ft összegben túl - alaptalanul vitatta a gyengeáramú (24 V) motorok beszerelésével felmerült többletköltség miatti pótmunkakövetelést. A 384.000.Ft kiadás pótlólagos felmerülését nemcsak az egyesített szakvélemény, hanem a felperes is igazolta a 24 V-os motorok megvásárlására vonatkozó számlák becsatolásával (117. szám - 33., 34. alattiak). Azokból kitűnően a 230 V-os motorokra kapott árajánlattól (117. szám 35. alatti) a 24 V-os motorok drágábban voltak beszerezhetőek.

V/2.

A felperes 1.680.000.Ft pótmunkadíjra tartott igényt amiatt, mert az alperes a szerződéskötést követően a NAGÉV rácsokat érintő megrendelését csökkentette, melynek következtében a felperes rácsokat értékesítő NAGÉV-cégnél a mennyiségi kedvezményt elvesztette és a kisebb mennyiségű rácsot felárral szerezhette be. Az árkedvezmény vállalkozói elvesztése a pótmunka fent ismertetett gyakorlati fogalma szerint nem tekinthető a szerződés műszaki tartalom-növekedésének, avagy pótlólagos megrendelői igénynek. Ezért ezt a tételt a szakértők maguk sem tekintették felmerült pótmunkának. (237. tjk. 11. oldal) Ugyanakkor a vállalkozási szerződés 9.3. pontja alapján elszámolhatónak tartottak 764.200.Ft elvesztett árkedvezményt. (195. szám 38. oldal) A szerződés 9.3. pontja alapján a vállalkozó a műszaki tartalomból utólagosan elmaradó munkák igazolt, közvetlen költségei megtérítésére tarthat igényt. A vállalkozási szerződés eredeti műszaki

tartalmába tartozó ilyen, utólag elmaradó munkákhoz közvetlenül kapcsolódó költség lehet például a vállalkozó munkaterületre felvonulása, az állványozásra, a munkagép bérletére fordított költsége. Azonban az ítélőtábla megítélése szerint a megrendelés csökkenése miatti kedvezmény elvesztése nem tekinthető olyan közvetlen költségnek, amelynek megtérítésére a felperes a szerződés 9.3. pontja alapján, avagy pótmunkaként tarthatna igényt. Ezért az alperes fellebbezésében ezen pótmunkatétel esetében is helytállóan vitatta az elsőfokú ítéletet.

V/3.

A küzdőtéri széksorok alatti bevilágítók (K 60-61) 5.088.960.Ft pótmunkatétele esetében a törvényszék helytállóan mérlegelte az egyesített szakvélemény megállapításait és számított fel 3.216.000.Ft pótmunkadíjat. A szakértők által részletesen kifejtettek szerint amennyiben a fővállalkozó alperes által kivitelezett épület az építőipari méret-tűréseket előíró szabvány (MSZ E 7658/2-82) követelményeit teljesítette volna, nem lett volna szükség arra, hogy a felperes a tervben előírtaktól eltérően nyolc egymástól különböző méretben gyártsa le a bevilágítókat. (191. szám 30. oldal) A műszaki tartalomváltozással 10.343.Ft/m² kiadás járt. (195. szám 33. oldal) A szakértők szerint az alperes azért hivatkozott tévesen a vállalkozási szerződés 9.2. pontja helyszíni-méretellenőrzés vállalkozói kötelezettségére, mert a felperesi ellenőrzés után derült ki a több méretben gyártás szükségessége. (209. számú kiegészítő vélemény 6. oldal) A szakértők rámutattak arra is, hogy a széksorok alatti bevilágítók esetében valójában a bevilágítók befejezésének a kialakítása változott meg, amely tervmódosítást jelentett. A változás miatt pedig a felperesnek más mennyiségű acélra és üvegre volt szüksége. (229. tjk. 8. oldal utolsó bekezdés) Erre figyelemmel a pótmunkatételt vitató alperesi fellebbezés nem volt alapos.

V/4.

A felperes az optikai álmennyezet pótmunkája miatt [„a C szelvény változó tengelyméretben lett felszerelve, ezért a 10x30-as deszkákat egyesével kellett felszerelni minden egyes ponton, plusz alátétfákkal (hézagolókkal)"] 3.200.000.Ft pótmunkadíjat érvényesített. Az egyesített szakvélemény részletesen megindokolta, hogy ezen munkarésznél miért jár pótmunkadíj a felperesnek. Eszerint az optikai álmennyezet felszerelésének részletes terveit a tervdokumentáció nem tartalmazta, „egymás melletti két különböző álmennyezet csatlakoztatása esetében végzendő munkára részletes és az érdemi megoldásokat tartalmazó terveket és külön költségvetési tételt is kellett volna kiírni” (195. szám 16. oldal utolsó bekezdés), a tervhiány pedig pótmunka felmerülésével járt. Így „változott a tartó acélanyaga, az alperesi nem megfelelő teljesítés pontossága miatt az osztásközök tartása érdekében szükség volt kiegészítő szerkezetek beszerelésére; a táblásítás műszaki lehetősége leszűkült, illetve megváltozott”. (195. szám egyesített szakvélemény 32. oldal) A felperes által készített „előre szerelt elemek elhelyezése helyett, helyszíni továbbgyártással és szereléssel készült” a C profilos tartószerkezetre az álmennyezet. (172. szám 62. oldal) A helyszíni továbbgyártás igénye következtében nyílt meg az a helyszíni időráfordítás (172. szám 62. oldal 3. bekezdés), amelyet az alperes az elsőfokú eljárás során előterjesztett ellenkérelmében kifogásolt. (241. szám 4. oldal) Ezen indokok alapján a törvényszék helyesen állapított meg a felperes részére az optikai álmennyezet pótmunkái után 2.282.000.Ft-ot.

Az optikai álmennyezet pótmunkájával szemben az alperes viszontkeresetében 179.666.Ft-ot követelt az álmennyezet széllezárásának elmaradása miatt. A szegélylezárást illetően az egyesített szakvélemény szakértői álláspontja következetes volt abban, hogy a szegélylezárás a tervben a szükséges mértékben nem volt kidolgozva. (209. szám, 4. oldal 2. bekezdés), így a felperest annak

elkészítése nem terhelte. Emiatt az elsőfokú bíróság helyesen tartotta alaptalannak a viszontkereset ezen tételét.

V/5.

Az alperes a fellebbezésében szintén külön vitássá tett, a fémhálós álmennyezet pótmunkája esetében a törvényszék a felperes részére a kiegészített egyesített szakvélemény alapján a keresettel érvényesített 2.800.000.Ft helyett 776.000.Ft-ot tartott megállapíthatónak. A felperesnek - a fémhálós álmennyezet leszakadásától függetlenül - ezen szerkezet után pótmunkadíj amiatt járt, mert ebben az esetben „a tervező egy elvi szintű, ám a kivitelezés során nem realizálható tervet készített, amely helyett a felperes adott egy megoldási vázlatot. Ezt a tervező módosította, majd az alperes megrendelte. Ez a módosítást anyagtöbbletet eredményezett és (...) gyártási költséget ...” (195. szám 33. oldal 3. bekezdés) Az alperes tehát a módosított terv alapján rendelte meg a felperestől a korábbtól eltérő műszaki tartalmat. Így ennek kiadását pótmunkadíjként köteles a felperesnek megfizetni.

A fémhálós álmennyezet esetében az alperes fellebbezésében vitatta, hogy az annak leszakadása miatt felmerült helyreállítási költséget a törvényszék az egyesített szakértői vélemény alapján helyesen határozta volna meg 5.673.988.Ft-ban az alperes által érvényesített 9.600.165.Ft helyett. Az egyesített szakvélemény - az alperes álláspontjával szemben - részletesen tartalmazza azokat a számításokat, amelyeken a megállapított 5.673.988.Ft kijavítási költség alapul. (172. szám 63. oldal) Így az elsőfokú bíróság nem tévedett, amikor a részletes levezetéssel alátámasztott szakértői véleményt fogadta el ezen viszontkereseti követelés-rész tekintetében.

Helyesen hivatkozott az alperes fellebbezésében arra, hogy a törvényszék a lakatosmunkák általa megállapított pótmunkái együttes összegét tévesen határozta meg 18.566.000.Ft-ban. A küzdőtéri széksorok alatti bevilágítók 3.216.000.Ft, a zsalus szellőzők 9.332.000.Ft, a NAGÉV rácsok 764.200.Ft és a pontmegfogásos üvegfal 4.415.000.Ft pótmunkája együtt ugyanis csak 17.727.200.Ft.

VI/1.

A lakatosmunkák kivitelezésére létrejött vállalkozási szerződés alperes által állított hibás teljesítése körében az alperes fellebbezésében kiemelt tető-felülvilágítók (K50-52 szerkezet) teljesítését illetően a szakértők részletes vizsgálatot folytattak. A vizsgálat eredménye az volt, hogy a felülvilágítók beázásának oka évekkal a kivitelezés illetve egyes felülvilágítók cseréjét követően már nem határozható meg. A felülvilágítók csomópontja kialakítását ugyanis a felperesen kívül három másik vállalkozó is végezte, így nem igazolható, hogy a felperes a saját munkája során követett volna el hibát. (172. szám 43. oldal, 195. szám 27. oldal) A szakértői bizonyítás során feltárt adatok szerint (195. szám 28. oldal) éppen az alperes kezdeményezte a felperesnél a fellebbezésben kiemelt Jansen-szerkezet helyett - költségcsökkentés érdekében - az egyedi zártszelvény-szerkezetből készített felülvilágító beépítését. A kedvezőbb áru műszaki megoldásra készített felperesi ajánlatot az alperes pedig jóváhagyta. A szakértők rámutattak, hogy a tető-felülvilágítók sérülhettek a motoros mozgatású hő- és füstelvezető zsaluk cseréjekor, amikor a felülvilágítókat OSB-lapokkal terheltek. (172. számú szakvélemény 76. oldal, 195. szám 35. oldal) Ezen túl az alperes a felülvilágítókat 30-40 kg-os reflektorokkal is terhelte, „a szigetelésnek pedig nem az a feladata, hogy ezt a terhet elviselje”. (237. tjk. 5. oldal 5. bekezdés - szakértők személyes meghallgatása) Erre figyelemmel a felülvilágítók javítási költségeként csak a keretek csavarjai

meghúzása és a beázás elleni javítás 180.000.Ft-os költségét lehetett felszámítani (172. szám 77. oldal) , valamint 191.000. Ft árleszállítást. (195. sz. 37. oldal)

VI/2.

A nyílászárók szinterezésével kapcsolatos hibás teljesítés esetében az alperes nem érvényesítheti automatikusan a felperessel szemben azt a kijavítási költséget, amelyet a megrendelője a terhére számított fel. A felperest így helyesen csak a perben lefolytatott szakértői bizonyítás alapján megállapítható javítási költség terhelheti. Azt a szakértők egyesített szakvéleményükben kétségtől mentesen állapították meg, hogy a felperes a nyílászárók szinterezését hibásan teljesítette (Ptk.305.§ (1) bekezdés), mivel a szinterezés rétegtrendje nem volt megfelelő, a kültéri részben a megfelelő alapozóréteg hiányzott. (229. tjk. 6. oldal) Az alperes a hibás teljesítés jogkövetkezményeként ezen tétel esetében a kijavítási költség megtérítését (Ptk.306.§ (3) bekezdés) választotta. Az alperes pedig a kijavítást - a helyszínen a szakértőknek bemutatott módon (209. szám 6. oldal 2. bekezdés) - újrafestés útján végezte, nem pedig a viszontkeresetben előadott bontással, szinterezéssel és visszaépítéssel. A szakértők ezen véleményét alátámasztotta a sportcsarnok létesítményfelelőse, ... helyszíni tárgyaláson felvett tanúvallomása is. (112. tjk. 8. oldal utolsó bekezdés) A szakértők ezen kívül okkal kérdőjelezték meg, hogy valós műszaki megoldás lenne-e a nyílászárók felületvédelmi hibáinak kijavítására a nyílászárók falazatból kibontása. (209. szám 6. oldal 2. bekezdés) Az ilyen műszaki megoldás ugyanis nem felel meg az okszerű gazdálkodás elvének. Így a szakértők a nyílászárók szinterezési hibája kijavítási költségére helyesen határozták meg részletes számításokkal azok újrafestését és mellék munkáit 3.006.000.Ft-ban.

VII.

Mind a felperes, mind pedig az alperes fellebbezése helytállóan mutatott rá, hogy az elsőfokú bíróság tévesen határozta meg a lakatosmunkák kivitelezésére, illetve az álmennyezeti munkákra az alperes által kifizetett vállalkozói díj összegét. A peradatok, így a becsatolt számlák azonban a felperes előadása szerinti összeg kifizetését támasztották alá. A lakatosmunkák esetében ezt az elsőfokú ítélet 119.600.000.Ft-ban, míg az álmennyezeti munkák esetében 33.600.000.Ft-ban határozta meg. A keresetlevél mellékleteként becsatolt részszámlák szerint a felperes a lakatosmunkákról (I-V. részszámla, 1/F/18., 20., 22., 24., 26. szám alattiak) a felperes 130 millió forint + 25 % áfa összegről bocsátott ki számlát, az alperes pedig a nettó vállalkozói díjből 13 millió forint teljesítési-, illetve jótállási garanciát tartott vissza. Így a lakatosmunkákra az alperes 117 millió forint nettó díjat és 32.500.000.Ft áthárított áfát fizetett ki. A felperes az álmennyezeti munkákra három részszámlát bocsátott ki (1/F/6., 8., 10. szám alattiak), amelyek alapján az alperes 33.250.000.Ft nettó díjat fizetett ki a felperesnek, míg a nettó díjból leszámított 1.750.000.Ft-ot tartott vissza jótállási garanciaként. A felperesnek fizetendő további vállalkozó díj tehát annak figyelembevételével volt meghatározható, hogy az alperes a lakatosmunkákra nettó 117 millió forint, míg az álmennyezeti munkákra nettó 33.250.000.Ft díjat fizetett ki.

A felperes az ítélet elleni fellebbezésében, míg az alperes a kiegészítő ítélet esetében benyújtott fellebbezési ellenkérelmében helytállóan mutatott rá, hogy az elsőfokú ítélet számítási hibát tartalmaz a lakatosmunkák hibás teljesítése miatti árleszállítás esetében. Ezt az összeget a törvényszék ítélete 24. oldalán a - nyílászárók festési hibája (3.006.000.Ft), a pontmegfogásos üvegfal hibás kivitelezése (1.386.273.Ft) és a pontmegfogásos üvegfal üvegcsereje (950.000.Ft) együttes összegeként - 5.533.502.Ft-ban határozta meg, a számszakilag helyes 5.342.273.Ft helyett. Az alperes által helyesen hivatkozottak szerint azonban a törvényszék a lakatosmunkák árleszállítása együttes összege meghatározásakor csak a 172. szám alatti egyesített szakvéleményre

volt figyelemmel, elmaradt viszont a 195. szám alatt benyújtott szakvélemény-kiegészítés (37. oldal) értékelése. Eszerint az 5.342.273.Ft árleszállítás összegéhez hozzá kell adni a felülvilágítók hibája miatt árleszállítás 191.000.Ft-ját, így helyesen 5.533.273.Ft árleszállítással kell számolni a lakatosmunkáknál.

Az elsőfokú ítélet 9. és 24. oldalán összegzett elszámolás helyett tehát a lakatosmunkáknál a felperest megillető 164.506.044.Ft nettó vállalkozói díjból 11.663.087.Ft elmaradó munka díját, 3.261.100.Ft mennyiségi- és minőségi hiány miatt elmaradó munkát, valamint 5.533.273.Ft árleszállítást kellett levonni. [Hangsúlyozza az ítéletábra, hogy a 3.261.100.Ft tétel az egyesített szakvélemény adataiból (172. szám 75. oldal) kitűnően szintén elmaradt munkának számít.] A 11.563.087.Ft, a 3.261.100.Ft és az 5.633.273.Ft levonása után fennmaradó 144.048.584.Ft díjigényhez hozzászámítandó a felperes pótmunkadíja. Ez az összeg a lakatosmunkák elsőfokú bíróság által megállapított 18.566.000.Ft pótmunkájából levonva a zsalus szellőzők alaptalan szakvélemény alapján felszámított 8.948.000.Ft pótmunkáját, illetve a szintén alaptalanul követelt 764.200.Ft NAGÉV-kedvezményt 8.853.800.Ft pótmunkadíj számítható fel. (együtt: 152.902.384.Ft) Ebből az összegből levonva az alperes által kifizetett 117.000.000.Ft vállalkozói díjat a felperes további nettó 35.902.384.Ft vállalkozói díjra és késedelmi kamataira tarthat igényt.

A lakatosmunkák esetében már említett elmaradó munkák (11.663.087.Ft és 3.261.100.Ft) - valamint árleszállítás (5.633.273.Ft) megtérítésére irányuló viszontkereseten túl a lakatosmunkáknál alapos volt a viszontkereset 3.648.776.Ft kijavítási költségre és a zsalumotor elmaradt hővédelme miatt 2.069.000.Ft kijavítási költségre és késedelmi kamataira is.

Az álmennyezeti munkák elszámolása során a 39.500.000.Ft nettó vállalkozói díjból le kellett vonni az 1.089.300.Ft leszakadás miatti árleszállítást, mint értékcsökkenést; a felperes díját viszont növelni kellett 3.058.000.Ft pótmunkadíjjal. (együtt: 41.468.700.Ft) Ebből levonva a felperesnek kifizetett 33.250.000.Ft vállalkozói díjat a felperes további 8.128.000.Ft vállalkozói díjra és késedelmi kamataira tarthatott igényt. Az alperes viszontkeresete az álmennyezeti munkák esetében - a már említett 1.089.300.Ft árleszállításon túl - 5.673.990.Ft leszakadás miatti kijavítási költség és késedelmi kamatai erejéig volt alapos.

VIII.

Mivel a törvényszék a fellebbezett ítélete meghozatalakor csak a szembenálló tökekövetelések összegét számította egybe és az ennek eredményeként az alperes által fizetendő összeg után ítél meg csak késedelmi kamatot; de nem rendelkezett az alperes viszontkeresetében előterjesztett részösszegeknél eltérő időpontoktól meghatározott késedelmi kamat iránti követelésről, az ítélet kiegészítésének volt helye.

A törvényszék a kiegészítő ítéletét - a fent már említettek szerint - eljárásjogi szabálysértéssel, az ítélet érdemén változtatva hozta meg. Ezen másodfokú ítélettel korrigált eljárási szabálysértésen túl az ítéletábra az elsőfokú bíróság kiegészítő ítéletével és az abban megejtett elszámolással több tekintetben nem értett egyet. Így az ítélet és a kiegészítő ítélet felülbírálatára folytán egyesített másodfokú eljárásban az ítéletábra a jogszabályoknak megfelelő, egységes elszámolást készített.

A törvényszék a kiegészítő ítéletében részben az ítéletében meghatározott viszontkereseti tételektől eltérő összegekre számított fel késedelmi kamatot. Így a lakatosmunkák elmaradó munkájaként - helyesen - a felperesnek járó vállalkozói díjból a törvényszék levont 11.663.087.Ft-t. Nem történt meg viszont a - mennyiségi- és minőségi hiány miatt - elmaradó 3.261.100.Ft tétel levonása a

felperesnek járó vállalkozói díjból. Ettől függetlenül a törvényszék kiegészítő ítéletében 6. oldal I/1. pont) viszontkereseti tételként számított fel késedelmi kamatot 5.330.100.Ft elmaradó munkára. Erre az összegre a késedelmi kamat felszámítása amiatt helytelen, mert az alperes ilyen összegű viszontkeresetet elmaradt munka jogcímén nem terjesztett elő, illetve a bíróság ilyen viszontkereseti követelés alaposságát ítéletében meg sem állapította. A már említettek szerint - helyesen - 11.663.087.Ft elmaradt munkát a felperesnek járó díjból a törvényszék már levont. Kétségtelen, hogy az alperes kiegészítés iránti kérelmében 5.330.100.Ft elmaradt munka után kérte a késedelmi kamat felszámítását. Azonban a törvényszék kiegészítő ítéletét az eljárás megismétléseként a Pp.225.§ (6) bekezdése alapján hivatalból hozta meg, így nem volt kötve az alperes kiegészítés iránti kérelméhez.

Helyesen vitatta a felperes a kiegészítő ítélettel szembeni fellebbezésében, hogy a törvényszék az alperest megillető árleszállítások összegére is késedelmi kamatot számított fel. A bírói gyakorlat szerint (GK 47. számú állásfoglalás, BH 1995/92., BH 1985/394., Győri Ítéltábla Gf.II.20.099/2009/13.) ugyanis az árleszállítás rendeltetése a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás közötti, a hibás teljesítés folytán megbomlott értékegyensúly helyreállítása, melynek meghatározása során az ellenszolgáltatásból - jelen esetben: a vállalkozói díjból - kell kiindulni. Így a hiba értékcsökkentő hatásával arányosan kell eldönteni, hogy az ár mennyivel legyen kisebb. A vállalkozói mű részbeni hibás teljesítése miatti árleszállításnál tehát a felperes díját kell csökkenteni a hiba jellegével, mértékével arányosan, a díjcsökkentésre tehát - a megrendelő alperes javára - késedelmi kamat nem számítható fel.

Nem értett egyet az ítéltábla a felperes kiegészítő ítélet elleni fellebbezésével abban a kérdésben, hogy a felperes hibás teljesítése jogkövetkezményeként az alperes részére meghatározott követeléseket (árleszállítás, kijavítási költség) az alperesnél meglévő teljesítési- és jótállási garancia (13.000.000. és 1.750.000.Ft) terhére kellene elszámolni. Helyesen érvelt az alperes fellebbezési ellenkérelmében egyrészt azzal, hogy a Ptk.271.§ (1) bekezdése alapján a jogosult dönthet arról, hogy a szerződészegésből eredő igényét az óvadéknak minősülő garanciális visszatartásból, avagy más módon elégíti-e ki. Másrészt az alperes helyesen hivatkozott arra is, hogy a felperes nem terjesztett elő keresetet az alperes által visszatartott teljesítési-, illetve jótállási garancia megfizetése iránt, így az elszámolás során azt sem igényelheti, hogy az alperes az árleszállítás-, illetve kijavítási költség iránti viszontkereseti tételeit a jótállási garancia iránti kereseti követelésbe számítsa be.

Alapítván hivatkozott az alperes a kiegészítő ítélet elleni fellebbezésében arra, hogy a felek jogviszonyára az Áfa.tv. 142.§ (1) bekezdés b/ pontja alapján a fordított adózás szabálya az irányadó. Helytállóan mutatott rá a felperes a fellebbezésében arra, hogy a felek közötti szerződés a 2005. évben, lényegesen az Áfa.tv. hatálybalépését (2008. január 1.) megelőzően jött létre, így a jogviszonyra a fordított adózás szabályai nem irányadók.

Alappal kifogásolta a felperes a fellebbezésében, hogy az elsőfokú bíróság az ítélet kiegészítése eredményeként 27%-os mértékű általános forgalmi adót számított fel a lejárt késedelmi kamat után is, mivel az Áfa.tv. 2.§-a, valamint a felek szerződéskötésekor hatályos, az általános forgalmi adóról szóló 1992. évi LXXIV. törvény (régí Áfa.tv.) 3.§-a szerint a késedelmi kamat nem áfa-köteles.

A régí Áfa.tv. szerint az adófizetési kötelezettség termékértékesítésnél és szolgáltatásnyújtásnál - a 17. és 18.§-ban meghatározott eltérésekkel - a teljesítés, illetve a részteljesítés (a továbbiakban együtt: teljesítés) időpontjában keletkezik. A teljesítés időpontjának megállapítására a régí Ptk. rendelkezéseit kell alkalmazni. (régí Áfa.tv.16.§ (2) bekezdés) A konkrét esetben a felperes 2006. január 18-án jelentette készre a szerződése alapján kivitelezni köteles vállalkozói műveket. Az

alperes a teljesített szerkezeteket formális átadás-átvétel hiányában birtokba vette. Így a felperesnek járó további díj után felszámítható általános forgalmi adó mértékét ebben az időszakban kell vizsgálni. A felszámítandó adó mértékét a régi Áfa.tv. 28.§ (1) bekezdése 2005. október 1. napjáig az adó alapjának 25%-ában, míg 2005. október 5. napjától annak 20%-ában határozta meg. Ugyanakkor a 2008. január 1. napjától hatályos Áfa.tv. 16.§-ba úgy rendelkezik, hogy a termék értékesítésére, szolgáltatás nyújtására nincs befolyással, ha az szerződéskötés, jogszabályi rendelkezés, bírósági és más hatósági határozat (végzés) alapján, illetőleg árverés útján történik.

Ez utóbbi jogszabályi rendelkezés alapján tehát a felperesnek a bíróság által meghatározott, az alperes által fizetendő további vállalkozói díjról attól függetlenül kell számlát kiállítania, hogy az ellenszolgáltatás (a vállalkozói díj) mértékét a bíróság ítéletében állapította meg. (Áfa.tv.159.§ (1) bekezdés) A számlát a felperesnek olyan módon kell kiállítania, hogy figyelemmel van a felek közötti elszámolás eredményeként még általános forgalmi adó által terhelt, illetve attól mentes díjrészekre, a lejárt késedelmi kamat általános forgalmi adó alóli mentességére és a számla kibocsátásra az adójog szerint aktuálisan irányadó szabályokra, így az Áfa-mértékére.

A felek közötti vállalkozási jogviszony és az az alapján elvégzendő elszámolás szempontjából - az Áfa.tv.16.§-a említett szabálya szerint - lényegében közömbös, hogy a számla kibocsátására köteles felperest az adóigazgatási jogviszonyban milyen jogosultságok illetik, illetve milyen kötelezettségek terhelik. (Legfelsőbb Bíróság Pfv.X.22.820/1996/6. szám, Győri Ítéltábla Pf.II.20.317/2012/16. szám) Erre figyelemmel az ítéltábla a felek közötti elszámolás során az elszámolási összegben mellőzte az általános forgalmi adó felszámítását, annak az elszámolás egyes tételei figyelembevételével a számla kibocsátásakor a felperes köteles eleget tenni.

IX.

A kifejtettek alapján az ítéltábla a kereseti - és viszontkereseti követelések és késedelmi kamatai elszámolását az alábbiak szerint végezte el:

I. Lakatos munkák

Kereseti tételek

• Vállalkozói átalánydíj:	164.506.044. Ft nettó
• Levonandó elmaradó munka:	- 11.663.087.Ft kamat nélkül
• Levonandó mennyi.-i min.-i hiány: elmaradó munka, Ld. 172. sz. 77.o.	- 3.261.100.Ft kamat nélkül, mert ez is
• Levonandó árleszállítás:	- 5.533.273.Ft kamat nélkül
	144.048.584. Ft

• Plusz pótmunka I.fokú bíróság	(+18.566.000. Ft)
Pótmunkából le	- 8.948.000. Ft a zsalu tétel,
	-764.200.Ft Nagév kedvezmény

elvészése

Pótmunka marad :	= + 8.853.800. Ft
	= 152.902.384. Ft

Levonandó a kifizetett vállalkozói díj	- 117.00.000. Ft nettó
	= 35.902.384. Ft nettó és 2006. április 7-
tól 2015. május 5-ig jegybanki alapkamata	+ 20.107.056. Ft
	= 56.009.440. Ft

Viszontkereseti tételek kamattal

- Levonandó kijavítási költség : - 3.648.776.Ft kamattal
2008. augusztus 6.- 2015. május 5. jegybanki alapkamat + 7% - 3.188.849. Ft
- Levonandó a zsalumotor elmaradt hővédelme - 2.069.000.Ft kamattal, mert ez is
kijavítási költség 2008. augusztus 6.- 2015. május 5.
jegybanki alapkamat + 7 % - 1.808.203

Alperest terheli	=45.294.612. Ft nettó
------------------	------------------------------

II. Álmennyezeti munkák

Vállalkozói díj	39.500.000.Ft nettó
Levonandó leszakadás miatti értékcsökkenés:	- 1.089.300.Ft kamat nélkül, mert árleszállítás
Plusz pótmunka.	+3.058.000.Ft
	=41.468.700. Ft
Levonandó kifizetett vállalkozói díj	- 33.250.000.Ft
	= 8.128.000. Ft és 2006. április 7 - 2015. május 5. jegybanki
alapkamata	+ 4.552.070. Ft
	= 12.770.770. Ft
Levonandó mennyezet leszakadása miatt:	- 5.673.990.Ft kijavítási költség és kamata 2008.
március 18-tól 2015. május 25-ig jegybanki alapkamat +7% -	5.281.317. Ft
Alperest terheli nettó	1.815.463. Ft nettó

Lakatos - és álmennyezeti munkák összesen = 47.110.075. Ft nettó

Az ítéltábla által elvégzett elszámolás eredményeként tehát a lakatosmunkák szerződésénél az elmaradó munkákkal, árleszállítással csökkentett, pótmunkadíjjal növelt vállalkozói díjból levonva a kifizetett vállalkozói díj összegét a felperes a 20.107.056.Ft 2015. május 5. napjáig lejárt jegybanki alapkamattal növelt 56.009.440.Ft vállalkozói díjra tarthat igényt. Ebbe a vállalkozói díjkövetelésbe az alperes javára kell beszámítani a 2008. augusztus 6. napjától a 2015. május 5. napjáig lejárt, a Ptk.301/A.§ (2) bekezdése szerinti mértékű késedelmi kamattal növelt kijavítási költség és a zsalumotor elmaradt hővédelme viszontkereseti tételeit. Így a felperes a lakatosmunkák után nettó 45.294.612.Ft összegre tarthat igényt.

Az álmennyezeti munkák elszámolásánál a felperes az árleszállítással csökkentett, pótmunkákkal növelt és a kifizetett vállalkozói díjjal szintén csökkentett, a jegybanki alapkamatnak megfelelő mértékű késedelmi kamattal növelt 12.770.770.Ft vállalkozói díjra tarthat igényt. Ebbe az összegbe be kell számítani az alperes javára a leszakadás miatti 5.673.990.Ft kijavítási költség, a Ptk.301/A.§ (2) bekezdése szerinti mértékű késedelmi kamattal növelt összegét. Ennek eredményeként az alperest további 1.815.463.Ft terheli az álmennyezeti munkák után. A lakatos- és álmennyezeti munkák kivitelezése után együttesen 47.110.075.Ft.

X.

Az ítélet tábla az elsőfokú bíróság G.20.443/2006/279. szám alatti kiegészítő ítéletét - az eljárásjogi szabálysértés kiküszöbölése eredményeként - úgy tekintette, hogy a 260. szám alatti ítéletben meghatározott marasztalási összeg felül a felperes javára 34.032.410.Ft késedelmi kamatot, míg az alperes további 18.343.880.Ft késedelmi kamatot állapított meg.

Az ítélet tábla a Pp.253.§ (2) bekezdése alapján a 260. szám alatti ítéletet és a 279. szám alatti kiegészítő ítéletet részben megváltoztatta és az azokban foglaltak helyett az alperest 47.110.075.Ft, valamint annak a 2015. május 6. napjától a kifizetés napjáig járó, a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamat megfizetésére kötelezte. Ezt meghaladóan a keresetet és a viszontkeresetet elutasította. Az elsőfokú bíróság a felperes mintegy 53%-os arányú pernyertessége alapján az alperest 2.697.800.Ft lerótt kereseti illetékből, előlegezett szakértői díjból és ügyvédi munkadíjból álló perköltség megfizetésére kötelezte. Ez a pernyertességi arány a felperes terhére megváltozott, mivel az ítélet tábla alaptalannak tartotta a felperes 9.712.200.Ft pótmunkadíj iránti keresetét is. A pernyertesség aránya így a felperesre kedvezőtlenebb 39%-os arányra módosult, melyre figyelemmel az ítélet tábla az elsőfokú ítéletben meghatározott, alperest terhelő perköltséget 2.000.000.Ft-ra szállította le.

A felperes kiegészítő ítélet elleni fellebbezése részben (az árleszállításra fel nem számítható késedelmi kamat összegében) eredményesnek bizonyult, míg az alperes kiegészítő ítélet elleni fellebbezése nem volt alapos. Erre figyelemmel az ítélet tábla a kiegészítő ítéletben megállapított, felperest terhelő elsőfokú perköltséget annak fele összegére, 38.100.Ft-ra mérsékelte.

A felperes kiegészítő ítélet elleni fellebbezésében az elsőfokú kiegészítő ítéletben meghatározott 55.179.821.Ft marasztalási összeg 75.070.996.Ft-ra felemelését kérte, tehát a fellebbezési perérték 19.891.175.Ft-ban volt meghatározható. Ezen fellebbezési perérték után lerovandó fellebbezési illeték (Itv.46.§ (1) bekezdés) 1.591.290.Ft, melyből a felperes 48.000.Ft illetéket rótt le. Így a hiányzó 1.543.290.Ft fellebbezési illetéket a lelet készítésének terhe mellett köteles az iratoknál leróni. (Itv.54.§ (2) bekezdés)

A kiegészítő ítélet elleni fellebbezési eljárásban - az említettek szerint - a felperes a fellebbezése vezetett kisebb mértékben eredményre, azonban a fellebbezések túlnyomó részben alaptalanok voltak. Így az ítélet tábla úgy határozott, hogy az eljárás ezen része tekintetében felmerült költségeiket a felek maguk viselik. (Pp.81.§ (1) bekezdés)

Az ítélet elleni alperesi fellebbezés perértéke 134.138.859.Ft-ban, míg az ítélet elleni felperesi fellebbezés perértéke 3.141.309.Ft-ban; együtt: 137.280.168.Ft-ban határozható meg.

Az ítélet elleni fellebbezési eljárásban a felperes 251.300.Ft fellebbezési illetéket rótt le, a képviselőjében eljáró ügyvéd munkadíja a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet (R.) 3.§ (2), (5)-(6) bekezdései alapján az általános forgalmi adó nélküli 1.637.280.Ft-ban határozható meg. A felperes teljes másodfokú perköltsége tehát 1.888.580.Ft.

Az alperes a fellebbezésén 2.500.000.Ft illetéket rótt le, míg a képviselőjében eljáró ügyvéd munkadíja az R.3.§ (2), (5)-(6) bekezdései alapján az áfával növelt 2.079.346.Ft-ban állapítható meg. Együtt tehát az ítélet elleni fellebbezési eljárásban 4.579.346.Ft a teljes perköltsége.

Az ítélet elleni fellebbezési eljárásban az alperes fellebbezése mintegy 10.000.000.Ft erejéig (két pótmunkatétel, illetve a számítási hibák) volt alapos, ezt meghaladóan alaptalan, míg a felperes fellebbezése - a kifizetett vállalkozói díjak összegére vonatkozó fellebbezést nem tekintve - alaptalannak bizonyult. Így a másodfokú eljárásban a 137.280.168.Ft perértékből a felperes pernyertessége 90%-os arányú volt. Ezért a teljes 1.888.580.Ft másodfokú perköltségéből annak 90%-ára, 1.699.722.Ft-ra tarthat igényt. Az alperes a 4.579.346.Ft másodfokú perköltségéből annak 10%-ára, 457.934.Ft-ra. Ezen összegek egybeszámításával az alperes 1.241.788.Ft másodfokú perköltség megfizetésére köteles a felperesnek. (Pp.78.§ (1) bekezdés, 81.§ (1) bekezdés)

G y ő r , 2017. február 22.

Dr. Szalai György sk. a
tanács elnöke

Dr. Ferenczy Tamás sk.
előadó bíró

Dr. Bajnok István sk. bíró

A kiadmány hitelül
kiadó: